

Rodziny w województwie kujawsko-pomorskim w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Families in Kujawsko-Pomorskie Voivodship in the light of the
National Population and Housing Census 2021

Rodziny w województwie kujawsko-pomorskim w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Families in Kujawsko-Pomorskie Voivodship in the light of the
National Population and Housing Census 2021

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy Statistical Office in Bydgoszcz

Bydgoszcz 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Bydgoszcz, Kujawsko-Pomorskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Małgorzata Górka

Zespół autorski

Author team

Magdalena Miśko

Prace redakcyjne

Editorial work

Magdalena Miśko, Zbigniew Osypiuk, Małgorzata Rybak

Tłumaczenie

Translation

Zbigniew Osypiuk

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Adam Mańkowski

ISBN 978-83-970934-4-7

Publikacja dostępna na stronie internetowej:

Publication available on website:

bydgoszcz.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu publikację analityczną pt. Rodziny w województwie kujawsko-pomorskim w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Jest to kolejne opracowanie przedstawiające wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, który został przeprowadzony na terenie Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r. według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

Niniejsza publikacja jest opracowaniem tematycznym zawierającym informacje dotyczące gospodarstw domowych m.in. ich liczby, wielkości, składu pokoleniowego, czy też ludności wchodzącej w skład gospodarstw domowych. Ponadto w publikacji zamieszczona została charakterystyka rodzin zawierająca informacje o liczbie i typach rodzin oraz rodzin z dziećmi, w tym z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu.

Wybrane zagadnienia przedstawiono pod kątem zróżnicowania wewnętrznego w miarę możliwości prezentując je do poziomu powiatów i miast na prawach powiatu oraz gmin w województwie kujawsko-pomorskim, ale też w relacji do wyników dla Polski. Analizy danych dokonano także w kontekście zmian, jakie zaszły w stosunku do spisu powszechnego w 2011 r. Opracowanie wzbogacono prezentacją graficzną w postaci map i wykresów. Załącznikiem do publikacji jest część tabelaryczna z wybranymi danymi ze spisu 2021.

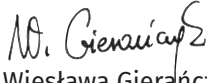
Poniższa publikacja, jak i pozostałe dotychczas wydane z wynikami spisu powszechnego ludności i mieszkań dotyczącymi województwa kujawsko-pomorskiego są dostępne na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy <https://bydgoszcz.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/szukaj.html?letter=N>. Informacje wynikowe ze spisów powszechnych zamieszczone są też w Banku Danych Lokalnych w temacie Narodowe Spisy Powszechne na stronie internetowej <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>.

Więcej informacji na temat metodologii i organizacji spisu zawarto w wydanej przez Główny Urząd Statystyczny publikacji pt. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Metodologia i organizacja badania.

Wyrażam nadzieję, że wyniki spisu zamieszczone w niniejszym opracowaniu będą użyteczne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych w regionie i okażą się przydatne w prowadzeniu dalszych analiz.

Dziękuję wszystkim respondentom za udział w spisie powszechnym.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Bydgoszczy

dr Wiesława Gierańczyk

Bydgoszcz, czerwiec 2024 r.

Preface

I would like to present an analytical publication entitled Families in Kujawsko-Pomorskie Voivodship in the light of the National Population and Housing Census 2021. This is another study presenting the results of the National Population and Housing Census 2021, which was conducted in Poland in the period from 1 April to 30 September 2021 as at 31 March 2021.

This publication is a thematic study containing information on households, including their number, size, generational composition, or the population forming households. In addition, the publication includes characteristics of families, including information on the number and types of families and families with children, including dependent children aged up to 24.

Selected issues are presented in terms of internal differentiation, possibly presenting them to the level of powiats, cities with powiat status and gminas in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, but also in relation to the results for Poland. The data were also analysed in the context of changes that occurred in relation to the 2011 census. The study was enriched with a graphic presentation in the form of maps and charts. A tabular part with selected data from the 2021 census is an annex to the publication.

This publication, as well as others issued so far with the results of the population and housing census concerning the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, are available on the website of the Statistical Office in Bydgoszcz at <https://bydgoszcz.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/szukaj.html?letter=N>. Results information from the censuses is also provided in the Local Data Bank under the 'national censuses' domain at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>.

More information on the methodology and organisation of the census is contained in the publication entitled National Population and Housing Census 2021 Research methodology and organization.

I hope that the census results included in this study will be useful to a wide range of recipients of statistics in the region and will prove useful in conducting further analyses.

Thank you to all respondents for participating in the census.

Director
of the Statistical Office
in Bydgoszcz

Wiesława Gierańczyk, Ph. D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	9
Symbols	9
Ważniejsze skróty	9
Main abbreviations	9
Synteza	10
Executive summary	10
Rozdział 1. Gospodarstwa domowe	13
Chapter 1. Households	13
1.1. Stan i struktura gospodarstw domowych	13
1.1. Size and structure of households	13
1.2. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego	19
1.2. Households by generational composition	19
1.3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego	24
1.3. Households by family composition	24
1.4. Gospodarstwa domowe z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej	27
1.4. Households with elderly persons aged 60 and more	27
1.5. Podsumowanie	30
1.5. Summary	30
Rozdział 2. Rodziny	32
Chapter 2. Families	32
2.1. Typy rodzin	33
2.1. Types of families	33
2.2. Rodziny z dziećmi w tym rodziny wielodzietne	40
2.2. Families with children including multi-child families	40
2.3. Rodziny z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu	42
2.3. Families with dependent children aged up to 24	42
2.4. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	47
2.4. Single-parent families with dependent children aged up to 24	47
2.5. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	49
2.5. Multi-child families with dependent children aged up to 24	49
2.6. Podsumowanie	51
2.6. Summary	51
Źródła danych	53
Data sources	53
1. Rejestry administracyjne i systemy informacyjne	53
1. Administrative registers and information systems	53
2. Elektroniczny formularz spisowy	54
2. Electronic census form	54

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Gospodarstwa domowe i ludność	15
Table 1.	Households and population	
Tablica 2.	Gospodarstwa domowe według liczby osób	17
Table 2.	Households by number of persons	
Tablica 3.	Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego	21
Table 3.	Households by generational composition	
Tablica 4.	Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.	25
Table 4.	Households by family composition in 2021	
Tablica 5.	Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej	28
Table 5.	Households with persons aged 60 and more	
Tablica 6.	Rodziny według typów i miejsca zamieszkania	34
Table 6.	Families by types and place of residence	
Tablica 7.	Rodziny z dziećmi według miejsca zamieszkania i liczby dzieci	41
Table 7.	Families with children by place of residence and number of children	
Tablica 8.	Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu według miejsca zamieszkania i typu rodziny	43
Table 8.	Families with dependent children aged up to 24 by place of residence and type of family	
Tablica 9.	Rodziny niepełne z dziećmi i bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu	47
Table 9.	Single-parent families with and without dependent children aged up to 24	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego w 2021 r.	26
Chart 1.	Structure of households by family composition in 2021	
Wykres 2.	Struktura rodzin według typów i miejsca zamieszkania w 2021 r.	35
Chart 2.	Structure of families by types and place of residence in 2021	

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2021 r.	16
Map 1.	Average number of persons in the household in 2021	
Mapa 2.	Gospodarstwa domowe w 2021 r.	18
Map 2.	Households in 2021	
Mapa 3.	Udział gospodarstw domowych wyłącznie osób młodych (w wieku 0-29 lat) w ogólnej liczbie gospodarstw domowych na terenach wiejskich w 2021 r.	23
Map 3.	Share of households of only young persons (0-29 aged) in the total number of households in rural areas in 2021	
Mapa 4.	Struktura gospodarstw domowych według stanu rodzinnego w 2021 r.	27
Map 4.	Structure of households by family composition in 2021	
Mapa 5.	Udział gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r.	29
Map 5.	Share of households with persons aged 60 and more in the total number of households in 2021	
Mapa 6.	Udział małżeństw w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.	37
Map 6.	Share of marriages in the total number of families in 2021	
Mapa 7.	Udział związków niesformalizowanych w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.	38
Map 7.	Share of informal relationships in the total number of families in 2021	
Mapa 8.	Udział rodzin niepełnych w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.	39
Map 8.	Share of single-parent families in the total number of families in 2021	
Mapa 9.	Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r.	42
Map 9.	Average number of children in the family in 2021	
Mapa 10.	Udział rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu w liczbie rodzin z dziećmi ogółem w 2021 r. . . .	45
Map 10.	Share of families with dependent children aged up to 24 in the total number of families with children in 2021	
Mapa 11.	Przeciętna liczba dzieci do 24 lat na utrzymaniu w 2021 r.	46
Map 11.	Average number of dependent children aged up to 24 in 2021	
Mapa 12.	Udział rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.	48
Map 12.	Single-parent families with dependent children aged up to 24 in the total number of families with dependent children aged up to 24 in 2021	
Mapa 13.	Rodziny z 3 i więcej dzieci do lat 24 na utrzymaniu w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.	50
Map 13.	Families with 3 or more dependent children aged up to 24 in the total number of families with dependent children aged up to 24 in 2021	

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym

Tablice dostępne w formacie plików MS Excel

List of tables in Annex

Tables available in MS Excel file format

Tablica 1. Gospodarstwa domowe według liczby osób w 2021 r.

Table 1. Households by number of persons in 2021

Tablica 2. Gospodarstwa domowe według liczby osób oraz powiatów i gmin w 2021 r.

Table 2. Households by number of persons as well as by powiats and gminas in 2021

Tablica 3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.

Table 3. Households by family composition in 2021

Tablica 4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego oraz powiatów i gmin w 2021 r.

Table 4. Households by family composition as well as by powiats and gminas in 2021

Tablica 5. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego w 2021 r.

Table 5. Households by generational composition in 2021

Tablica 6. Struktura gospodarstw domowych według składu pokoleniowego oraz powiatów i gmin w 2021 r.

Table 6. Structure of households by generational composition as well as by powiats and gminas in 2021

Tablica 7. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej w 2021 r.

Table 7. Households with persons aged 60 and more in 2021

Tablica 8. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej według powiatów i gmin w 2021 r.

Table 8. Households with persons aged 60 and more by powiats and gminas in 2021

Tablica 9. Rodziny według typów w 2021 r.

Table 9. Families by types in 2021

Tablica 10. Rodziny według typów oraz powiatów i gmin w 2021 r.

Table 10. Families by type as well as by powiats and gminas in 2021

Tablica 11. Rodziny według liczby dzieci w 2021 r.

Table 11. Families by number of children in 2021

Tablica 12. Rodziny według liczby dzieci oraz powiatów i gmin w 2021 r.

Table 12. Families by number of children as well as by powiats and gminas in 2021

Tablica 13. Rodziny z dziećmi według typów i liczby dzieci w wieku do lat 24 pozostających na utrzymaniu w 2021 r.

Table 13. Families with children by types and number of dependent children aged up to 24 in 2021

Tablica 14. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci w wieku 0-24 lata pozostających na utrzymaniu oraz powiatów i gmin w 2021 r.

Table 14. Families with children by number of dependent children aged up to 24 as well as by powiats and gminas in 2021

Tablica 15. Rodziny z dziećmi w wieku 0-24 lata pozostającymi na utrzymaniu oraz przeciętna liczba takich dzieci według typów rodzin oraz powiatów i gmin w 2021 r.

Table 15. Families with dependent children aged up to 24 and the average number of such children by type of family and by powiats and gminas in 2021

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Population and Housing Census
TABL.	Tablica Table
r.	rok
tj. i.e.	to jest that is
tys.	tysiąc
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
gm. m-w.	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina
gm. m.	gmina miejska urban gmina
gm. w.	gmina wiejska rural gmina
m.	miasto w gminie miejsko-wiejskiej town in urban-rural gmina
w.	obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej rural area in urban-rural gmina

Synteza

Executive summary

Gospodarstwa domowe

Households

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w województwie kujawsko-pomorskim:

- na koniec marca 2021 r. liczba gospodarstw domowych wyniosła 656,9 tys. (5,2% wszystkich w Polsce). Było to o 14,5 tys. mniej w porównaniu z danymi z NSP 2011. Zmniejszyła się także liczba osób wchodzących w skład gospodarstw domowych o 81,9 tys. do 1 994,9 tys. osób w 2021 r.;
- przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych wyniosła 3,04 osób (dla porównania w Polsce 2,99 osób). Było to mniej niż w 2011 r. – wówczas wskaźnik ten wyniósł 3,09;
- w porównaniu z danymi NSP 2011 zaobserwowano zmiany w strukturze gospodarstw domowych biorąc pod uwagę skład osobowy. Zwraca uwagę zwłaszcza spadek udziału gospodarstw najmniejszych (1-osobowych) w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w województwie (o 2,8 p. proc. do 21,1% w 2021 r.), ale też tych największych składających się z pięciu i więcej osób (o 2,1 p. proc. do 17,2% w 2021 r.);
- najwięcej gospodarstw domowych, tj. 25,5% wszystkich w województwie, było tych 2-osobowych (w Polsce również najwięcej – 25,1%). Od poprzedniego spisu w 2011 r. ich udział zwiększył się (o 4,5 p. proc.). Dziesięć lat wcześniej największy odsetek, tak jak w Polsce stanowiły gospodarstwa 1-osobowe (23,9%; w Polsce 25,5%);
- pod względem składu pokoleniowego – największy udział, tj. 30,8% (w Polsce 30,1%) stanowiły gospodarstwa domowe składające się z osób młodych (0-29 lat), w średnim wieku (30-59 lat) lub osób młodych i średnim wieku w każdym z wymienionych przypadków wraz z osobami starszymi (w wieku 60 lat i więcej). Ich udział zwiększył się w porównaniu z danymi z 2011 r. o 3,3 p. proc.;
- drugą co do wielkości grupą (29,6%, tj. o 5,3 p. proc. mniej niż w 2011 r.) w strukturze gospodarstw według pokoleniowych grup wieku były gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku (29,5% w Polsce);

According to the results of the National Population and Housing Census 2021 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship:

- at the end of March 2021, the number of households was 656.9 thousand (5.2% of all households in Poland). There were 14.5 thousand fewer of them compared with 2011 Census data. The number of persons in households also decreased by 81.9 thousand to 1 994.9 thousand in 2021;
- the average number of persons in households was 3.04 (compared with 2.99 persons in Poland). This was lower than in 2011 – then the indicator was 3.09 persons;
- in comparison with the 2011 Census data, changes were observed in the structure of households in terms of personal composition. Particularly noteworthy is the decrease in the share of the smallest households (one-person households) in the total number of households in the voivodship (by 2.8 pp to 21.1% in 2021), but also of the largest ones consisting of five or more persons (by 2.1 pp to 17.2% in 2021);
- the largest number of households, i.e. 25.5% of all households in the voivodship, were those with two persons (also the largest number in Poland – 25.1%). Relative to the previous census in 2011, their share increased (by 4.5 pp). Ten years earlier, one-person households accounted for the largest percentage (23.9%; in Poland, 25.5%);
- in terms of generational composition – the largest share, i.e. 30.8% (in Poland 30.1%), was recorded for households consisting of young persons (aged 0-29 years), middle-aged persons (aged 30-59 years) or young and middle-aged persons, in each of the above-mentioned cases together with elderly persons (aged 60 and over). Their share increased by 3.3 pp compared with 2011 data;
- the second largest group (29.6%, i.e. 5.3 pp fewer than in 2011) in the structure of households by generational age group were households with young and middle-aged persons (29.5% in Poland);

- największa zmiana w strukturze gospodarstw domowych według składu pokoleniowego od spisu w 2011 r. dotyczyła gospodarstw domowych tworzonych wyłącznie przez osoby starsze. Z takich osób składało się 22,6% (w Polsce 22,3%) gospodarstw domowych, tj. o 7,1 p. proc. więcej niż w 2011 r. (w Polsce o 6,3 p. proc. więcej);
- gospodarstwa domowe tworzone przez osoby wyłącznie w średnim wieku stanowiły 13,6% ogółu gospodarstw (w Polsce 14,2%), a przez wyłącznie młode osoby (do 29 lat) 3,5% (w Polsce 4,0%). W każdej z powyższych grup było to mniej niż w 2011 r. odpowiednio o 1,5 p. proc. i o 3,5 p. proc.;
- pod względem składu rodzinnego – struktura gospodarstw domowych była zbliżona do tej obserwowanej w Polsce. Niemal 3/4 wszystkich gospodarstw domowych tworzonych było przez co najmniej jedną rodzinę, przy czym 63,0% stanowiły gospodarstwa jednorodzinne (61,6% w Polsce).
- the largest change in the structure of households in terms of generational composition relative to the 2011 Census was in households made up exclusively by elderly persons. 22.6% (22.3% in Poland) of households consisted of such persons, i.e. 7.1 pp more than in 2011 (in Poland by 6.3 pp more);
- households formed only by middle-aged persons accounted for 13.6% of all households (14.2% in Poland), and only by young persons (aged up to 29) 3.5% (4.0% in Poland). In each of the above groups, these percentages were lower than in 2011 by 1.5 pp and 3.5 pp, respectively;
- in terms of family composition – the structure of households was similar to that observed in Poland. Almost three quarters of all households were formed by at least one family, with 63.0% being one-family households (61.6% in Poland).

Rodziny Families

Według danych NSP 2021 w województwie kujawsko-pomorskim:

- na 31 marca 2021 r. mieszkało 572,7 tys. rodzin, tj. 5,4% wszystkich w Polsce. Było to o 29,8 tys., tj. 4,9% rodzin mniej niż dziesięć lat wcześniej (w Polsce o 3,2% mniej);
- w porównaniu z danymi NSP 2011 wystąpiły zmiany w strukturze rodzin według typów. Odsetek małżeństw (zarówno z dziećmi, jak i bez dzieci) zmalał o 8,2 p. proc. do 67,1% w 2021 r. (w Polsce zmalał o 6,9 p. proc. do 67,4% w 2021 r.). Ich liczba obniżyła się o 15,3% (w Polsce o 12,2%).
- wyrażnie, bo 3-krotnie wzrosła w okresie międzyspisywym liczba par pozostających w związkach niesformalizowanych (w Polsce wzrost 2,5-krotny). Ich udział w strukturze rodzin według typów w 2021 r. wyniósł 9,0% (w 2011 r. 2,9%);
- małżeństwa z dziećmi, podobnie jak w Polsce, to najczęściej występujący typ rodzin (42,7% wszystkich w województwie). Dziesięć lat wcześniej stanowiły one więcej, bo ponad połowę (50,1%) rodzin w województwie. Ich liczba względem 2011 r. zmniejszyła się o 18,9% (w Polsce zmniejszyła się o 14,5%);
- w porównaniu z danymi z poprzedniego spisu zwiększyła się o 3,9% (w Polsce o 2,6%) liczba rodzin niepełnych, tj. matek z dziećmi i ojców z dzieć-

According to the 2021 Census in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship:

- as at 31 March 2021, there were 572.7 thousand families, i.e. 5.4% of the total in Poland. There were 29.8 thousand, i.e. 4.9% fewer families than ten years earlier (3.2% fewer in Poland);
- compared with 2011 Census data, there were changes in the structure of families by type. The percentage of marriages (both marriages with and without children) decreased by 8.2 pp to 67.1% in 2021. (In Poland, it decreased by 6.9 pp to 67.4% in 2021). Their number decreased by 15.3% (in Poland by 12.2%).
- the number of couples in informal relationships increased markedly, by 3 times in the inter-census period (in Poland a 2.5-fold increase). Their share in the structure of families by type in 2021 was 9.0% (2.9% in 2011);
- marriages with children, like in Poland, were the most common type of family (42.7% of all families in the voivodship). Ten years earlier, they accounted for more than half (50.1%) of families in the voivodship. Their number in relation to 2011 decreased by 18.9% (in Poland it decreased by 14.5%);
- the number of single-parent families, i.e. mothers with children and fathers with children, increased by 3.9% (in Poland by 2.6%) compared with data

mi. W 2021 r. blisko co czwarta rodzina to samotny rodzic z dziećmi. W okresie międzyspisowym odnotowano większy wzrost liczby samotnych ojców z dziećmi (o 17,2%) niż matek z dziećmi (o 2,0%). Podobnie jak w 2011 r., matki samotnie wychowujące dzieci stanowiły większość (85,8%) wśród rodzin niepełnych w województwie;

- liczba rodzin z dziećmi w porównaniu z danymi z NSP 2011 zmalała o 6,5% (w Polsce o 4,1% mniej). Rodziny te stanowiły 72,4% wszystkich rodzin w województwie, tj. o 1,2 p. proc. mniej niż dziesięć lat wcześniej;
- struktura rodzin według liczby dzieci była zbliżona do tej w Polsce. Najwięcej, bo ponad połowa rodzin (55,5%) posiadała 1 dziecko, ponad 1/3 rodzin – 2 dzieci, natomiast co dziesiąta rodzina była rodziną wielodzietną, tj. wychowującą troje lub więcej dzieci. Względem danych ze spisu w 2011 r. w omawianej strukturze zwiększył się udział rodzin z 1 i 2 dziećmi, a zmniejszył rodzin wielodzietnych – wówczas, nieco ponad co ósma rodzina stanowiła taką;
- wśród rodzin z dziećmi 62,3% posiadało na utrzymaniu dzieci w wieku do 24 lat. Wśród nich największą grupą (64,0%) były małżeństwa. Samotne matki z dziećmi stanowiły 22,1% wszystkich rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu, tj. o 18,8 p. proc. więcej niż samotni ojcowie z dziećmi. Nieco ponad co dziesiąta rodzina z dziećmi w wieku 0-24 lata na utrzymaniu to związek niesformalizowany;
- biorąc pod uwagę strukturę rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu najwięcej, bo ponad połowę (51,4%) stanowiły te z 1 dzieckiem, a następnie kolejno: z 2 dzieci – 38,2%, z trojgiem – 8,2%, a z czworgiem lub większą liczbą dzieci – 2,2%.

from the previous census. In 2021, nearly one in four families was a lone parent with children. In the inter-census period, there was a greater increase in the number of lone fathers with children (by 17.2%) than mothers with children (by 2.0%). As in 2011, lone mothers made up the majority (85.8%) of single-parent families in the voivodship;

- the number of families with children compared with 2011 Census data decreased by 6.5% (4.1% fewer in Poland). These families accounted for 72.4% of all families in the voivodship, 1.2 pp fewer than ten years earlier;
- the structure of families by number of children was similar to that in Poland. The most, i.e. more than half of families (55.5%) had one child, more than one third of families had two children, while every tenth family was a multi-child family, i.e. raising three or more children. Compared with data from the 2011 census, the share of families with one and two children increased in the analysed structure, while the share of multi-child families decreased – then, slightly more than every eighth family was such a family;
- among families with children, 62.3% had dependent children aged up to 24. Among these, marriages were the largest group (64.0%). Lone mothers with children accounted for 22.1% of all families with dependent children aged up to 24, 18.8 pp more than lone fathers with children. Just over one in ten families with dependent children aged 0-24 was a couple in informal relationship;
- in the structure of families with dependent children aged up to 24, the most, more than half (51.4%), were those with one child, followed by those with two children – 38.2%, with three children – 8.2%, and with four or more children – 2.2%.

Rozdział 1

Chapter 1

Gospodarstwa domowe

Households

Uwaga. Dane z NSP opracowano według stanu na 31 marca.

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021) w województwie kujawsko-pomorskim w zakresie stanu i struktury gospodarstw domowych, ich składu rodzinnego oraz składu pokoleniowego.

W NSP 2021 przyjęto **koncepcję mieszkaniową gospodarstwa domowego**, według której wszystkie osoby mieszkające w jednym mieszkaniu (spokrewnione lub niespokrewnione) są uważane za członków tego samego gospodarstwa domowego. Wykorzystując informacje o liczbie osób mieszkających w mieszkaniu wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych: 1-osobowe; 2-osobowe; 3-osobowe; 4-osobowe oraz 5-osobowe i większe.

Należy zaznaczyć, że w spisie z 2011 r. dla wyodrębniania gospodarstw domowych w mieszkaniach stosowane było kryterium ekonomiczne, tj. wspólnego utrzymywania się osób zamieszkujących razem, co oznaczało, że w jednym mieszkaniu mogło być więcej niż jedno gospodarstwo domowe. Jednak dla celów porównań wyników obu spisów dane o liczbie i strukturze gospodarstw domowych z NSP 2011 przeliczono w oparciu o kryterium mieszkaniowe.

Note. Census data were compiled as at 31 March.

This chapter presents the results of the National Population and Housing Census 2021 (the 2021 Census) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in terms of the number and structure of households, their family composition and generational composition.

The 2021 Census adopts the **'household-dwelling' concept**, according to which all persons living in one dwelling (whether related or unrelated) are considered members of the same household. Considering the number of persons living in the dwelling, the following types of households were distinguished: one-person households, two-person households, three-person households, four-person households, five-person households and larger.

It should be noted that in the 2011 Census, the 'housekeeping concept' was used for distinguishing households in dwellings, i.e. persons living together, which meant that there could be more than one household in one dwelling. However, for the purpose of comparing the results of both censuses, data on the number and structure of households from the 2011 Census were recalculated based on the dwelling criterion.

1.1. Stan i struktura gospodarstw domowych

1.1. Size and structure of households

Na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w województwie kujawsko-pomorskim według stanu na 31 marca wyodrębnionych zostało 656,9 tys. gospodarstw domowych, tj. 5,2% wszystkich w Polsce. Było to o 14,5 tys. gospodarstw mniej w porównaniu z danymi z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP

Based on the results of the National Population and Housing Census 2021, 656.9 thousand households, i.e. 5.2% of all households in Poland, were identified in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship as at 31 March. This was 14.5 thousand fewer households compared with data from the National Population and Housing Census 2011 (the 2011 Census). The majority of households

2011). Większość gospodarstw domowych (66,3%) odnotowano w miastach, gdzie ich liczba w odniesieniu do danych z poprzedniego spisu zmniejszyła się o 5,1%. Natomiast na wsiach zwiększyła się o 4,1%.

W skład gospodarstw domowych w 2021 r. wchodziło 1 994,9 tys. osób (98,4% mieszkańców województwa). Było to o 81,9 tys. osób mniej niż w 2011 r., przy czym spadek dotyczył tylko miast (o 7,1%). Na wsiach liczba ludności w gospodarstwach domowych nieznacznie, ale zwiększyła się (o 1,0%).

Na przestrzeni lat 2011-2021 spośród powiatów i miast na prawach powiatu jedynie w trzech powiatach (tj. bydgoskim, toruńskim, brodnickim) odnotowano wzrost zarówno liczby gospodarstw domowych, jak i liczby ludności w nich zamieszkanej. W obu przypadkach największy wzrost (po 14,4%) dotyczył powiatu bydgoskiego. Zaraz za nim uplasował się powiat toruński (ze wzrostem odpowiednio o 13,9% i o 13,3%). Do grupy powiatów, w którym wystąpił wzrost liczby gospodarstw domowych (o 0,6%) należał też powiat tucholski. Jednak w tym powiecie jednocześnie zmniejszyła się liczba ludności w gospodarstwach domowych (o 1,9%). Najwięcej gospodarstw domowych ubyło w powiecie wąbrzeskim (o 7,5%), a największy spadek liczby ludności w gospodarstwach domowych wystąpił we Włocławku (o 10,8%).

W obu stolicach województwa, tj. w Bydgoszczy i w Toruniu odnotowano w 2021 r. blisko 1/3 gospodarstw domowych w województwie (31,4%) skupiająca 26,5% wszystkich mieszkańców województwa, tj. o 0,6 p. proc. mniej niż w 2011 r.

Warto zaznaczyć, że ze wszystkich 179 jednostek terytorialnych (tj. gmin miejskich, gmin wiejskich oraz gmin miejsko-wiejskich w podziale na miasta i obszary wiejskie) w województwie kujawsko-pomorskim – w 60, w odniesieniu do 2011 r. zwiększyła się liczba gospodarstw domowych. Pod tym względem wyróżniły się następujące gminy wiejskie: podtoruńska Obrowo (wzrost o 1,9 tys., tj. o 58,7%) oraz podbydgoskie Osielesko (wzrost o 1,7 tys., tj. o 52,9%) i Białe Błota (wzrost o 1,7 tys., tj. 31,9%). Największy spadek dotyczył obszaru wiejskiego gminy miejsko-wiejskiej Chodecz (o 22,0%).

(66.3%) were recorded in urban areas, where their number, in relation to data from the previous census, decreased by 5.1%. In contrast, it increased by 4.1% in rural areas.

Households in 2021 comprised 1 994.9 thousand persons (98.4% of the voivodship's population). This was 81.9 thousand fewer persons than in 2011, with a decrease only in urban areas (by 7.1%). In rural areas, the population in households increased slightly (by 1.0%).

In the years 2011-2021, among powiats and cities with powiat status, only three powiats (i.e. Bydgoski, Toruński, Brodnicki) recorded an increase in both the number of households and the number of persons living in them. In both cases, the largest increase (14.4% each) was in the Bydgoski Powiat. This was immediately followed by the Toruński Powiat (with an increase of 13.9% and 13.3%, respectively). The Tucholski Powiat also belonged to the group of powiats with an increase in the number of households (by 0.6%). However, in this powiat, at the same time the population in households decreased (by 1.9%). The largest number of households decreased in the Wąbrzeski Powiat (by 7.5%), and the largest decrease in the population in households occurred in Włocławek (by 10.8%).

In both capital cities of the voivodship, i.e. in Bydgoszcz and Toruń, nearly one third of the voivodship's households (31.4%) were recorded in 2021, comprising 26.5% of all inhabitants of the voivodship, 0.6 pp less than in 2011.

It is worth noting that of all 179 territorial units (i.e. urban gminas, rural gminas and urban-rural gminas broken down into urban areas and rural areas) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship – in 60, the number of households increased in relation to 2011. The following rural gminas stood out in this respect: Obrowo, near Toruń (increase by 1.9 thousand, i.e. 58.7%), Osielesko (increase by 1.7 thousand, i.e. 52.9%) and Białe Błota (increase by 1.7 thousand, i.e. 31.9%), near Bydgoszcz. The largest decrease was in the rural area of the urban-rural gmina of Chodecz (by 22.0%).

Tablica 1. Gospodarstwa domowe i ludność
Table 1. Households and population

Wyszczególnienie Specification	Gospodarstwa domowe ^a Households ^a			Ludność w gospodarstwach domowych Population in households			Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in the household	
	2011	2021	2011=100	2011	2021	2011=100	2011	2021
Ogółem Total	671392	656934	97,8	2076791	1994862	96,1	3,09	3,04
Miasto Urban areas	458859	435663	94,9	1258732	1169023	92,9	2,74	2,68
Wieś Rural areas	212533	221271	104,1	818059	825839	101,0	3,85	3,73

a Dla NSP 2021 i NSP 2011 dane o gospodarstwach domowych według koncepcji mieszkaniowej.

a For the 2021 Census and the 2011 Census, data on households were prepared according to the 'household-dwelling' concept.

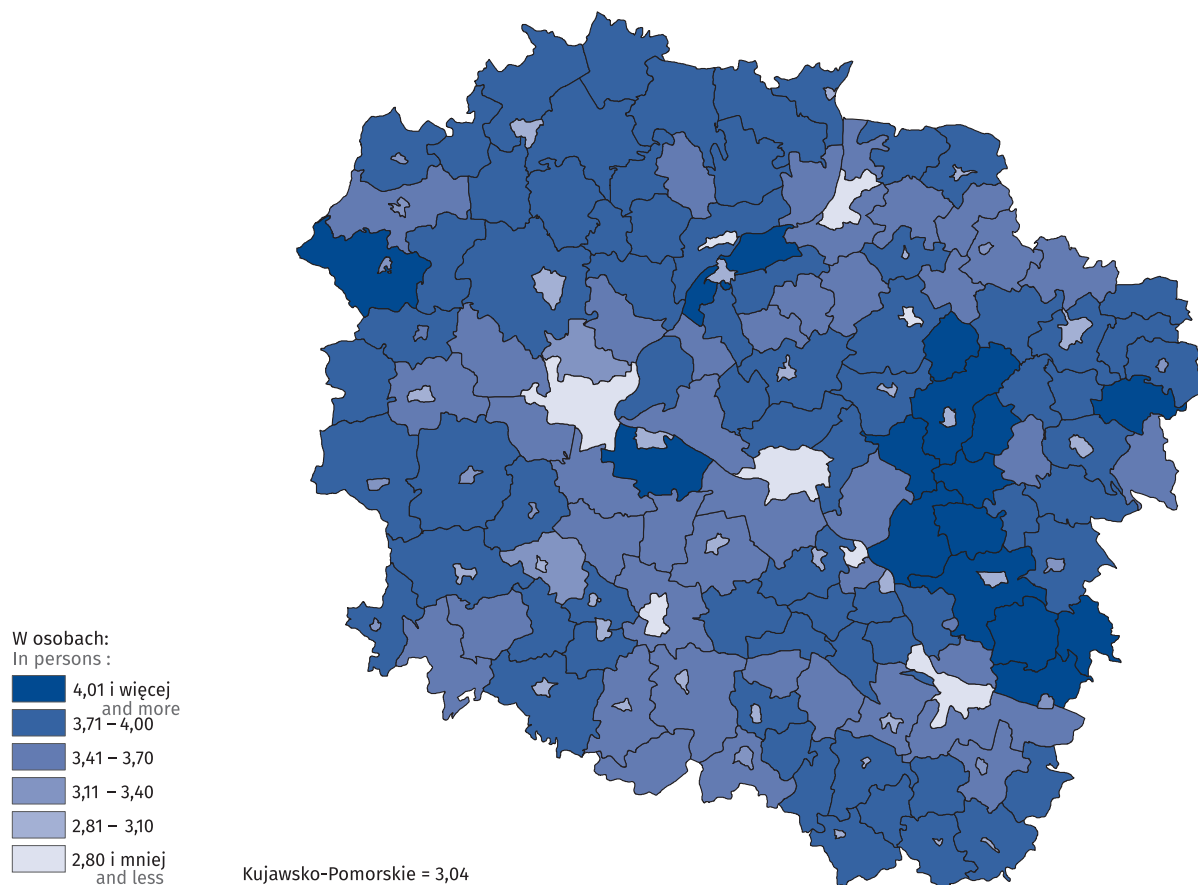
Według wyników NSP 2021 w porównaniu z danymi NSP 2011 przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w województwie kujawsko-pomorskim zmniejszyła się z 3,09 do 3,04 (w Polsce odpowiednio spadek z 3,05 osób do 2,99 osób). Spadek wystąpił zarówno w miastach, jak i na wsiach, przy czym na wsiach był on dwukrotnie większy niż w miastach. Przeciętnie więcej osób w omawianym roku, podobnie jak w 2011 r., liczyło gospodarstwo domowe na wsiach (3,73) niż w miastach (2,68).

W 2021 r. przeciętna wielkość gospodarstwa domowego w województwie kujawsko-pomorskim była zróżnicowana przestrzennie. Spośród 179 jednostek terytorialnych w województwie, najliczniejsze gospodarstwa domowe, tj. składające się przeciętnie z 4 osób i więcej odnotowano w 15 jednostkach – wszystkie to tereny wiejskie. Wśród nich średnio najwięcej osób przypadało w części wiejskiej gminy miejsko-wiejskiej Solec Kujawski (4,30 osoby). Natomiast mniej osób niż średnio w województwie odnotowano w 27 jednostkach – wszystkich miejskich. Przeciętnie najmniej osób liczyło gospodarstwo domowe w mieście Ciechocinek (2,47 osoba). Niewiele więcej przypadło w miastach wojewódzkich, tj. Toruniu i Bydgoszczy (przeciętna wielkość gospodarstwa domowego wyniosła tam odpowiednio 2,54 osoby i 2,57 osoby).

According to the results of the 2021 Census, in comparison with the 2011 Census data, the average number of persons in a household in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship decreased from 3.09 to 3.04 (in Poland, respectively, a decrease from 3.05 persons to 2.99 persons). The decrease occurred in both urban areas and rural areas, with the decrease in rural areas being twice as large as in urban areas. On average, there were more persons in a household in the year under review, as in 2011, in rural areas (3.73) than in urban areas (2.68).

In 2021, the average size of a household in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship varied spatially. Out of 179 territorial units in the voivodship, the most numerous households, i.e. consisting on average of four persons and more, were recorded in 15 units – all of them are rural areas. Among them, the largest number of persons on average was in the rural part of the urban-rural gmina of Solec Kujawski (4.30 persons). On the other hand, fewer persons than the voivodship average were recorded in 27 units – all urban. On average, the smallest number of persons was in a household in the town of Ciechocinek (2.47 persons). Slightly more were in the capital cities of the voivodship – Toruń and Bydgoszcz (the average household size there was 2.54 persons and 2.57 persons, respectively).

Mapa 1. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2021 r.
 Map 1. Average number of persons in the household in 2021

Zaobserwowane w 2021 r. w porównaniu z 2011 r. zmniejszenie się przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym znajduje odzwierciedlenie w wielkości gospodarstwa domowego. W okresie międzyspisowym w województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce, uwagę zwraca spadek liczby gospodarstw domowych najmniejszych (1-osobowych) i największych (5-osobowych i większych). W porównaniu z danymi NSP 2011 udział gospodarstw 1-osobowych w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w województwie zmniejszył się o 2,8 p. proc. do 21,1% w 2021 r., a tych składających się z pięciu i więcej osób zmalał o 2,1 p. proc. do 17,2% w 2021 r.

W 2021 r. w strukturze gospodarstw domowych pod względem wielkości w miastach udział gospodarstw 1-osobowych wyniósł 25,5% (o 2,1 p. proc. mniej niż w 2011 r.). Natomiast na wsiach stanowiły one najmniejszy udział w ogólnej liczbie gospodarstw tam występujących, tj. 12,3% (o 3,7 p. proc. mniej niż w 2011 r.).

Natomiast najmniejszy udział wśród ogółu gospodarstw domowych w miastach miały te składające

The decrease in the average number of persons in a household observed in 2021 compared with 2011 is reflected in the size of a household. In the intercensus period in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, as in Poland, it is notable that the number of the smallest households (one-person households) and the largest (five-person households and larger) decreased. Compared with 2011 Census data, the share of one-person households in the total number of households in the voivodship decreased by 2.8 pp to 21.1% in 2021, and those consisting of five or more persons decreased by 2.1 pp to 17.2% in 2021.

In 2021, in the structure of households by size in urban areas, the share of one-person households was 25.5% (2.1 pp less than in 2011). In rural areas, on the other hand, they accounted for the smallest share of the total number of households there, i.e. 12.3% (3.7 pp less than in 2011).

On the other hand, the smallest share among all urban households had those consisting of at least five per-

się z co najmniej pięciu osób (11,3%) i zmniejszył się on (o 1,5 p. proc.) w odniesieniu do 2011 r. Z kolei na wsiach gospodarstwa te występowały najczęściej, stanowiąc 28,9% wszystkich gospodarstw tam występujących. Było to wyraźnie mniej (o 4,5 p. proc.) niż w 2011 r.

W 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim najliczniej występowały gospodarstwa 2-osobowe, stanowiąc nieco ponad 1/4 wszystkich gospodarstw domowych. W miastach gospodarstw takich było najwięcej (28,7%). Ich udział w województwie względem danych z NSP 2011 zwiększył się o 4,5 p. proc., przy czym w miastach wzrost był większy, bo o 5,2 p. proc. Na wsiach gospodarstwa 2-osobowe stanowiły niespełna 1/5 gospodarstw domowych, a w porównaniu z 2011 r. ich udział zwiększył się (o 3,8 p. proc.).

Najmniejsze zmiany w strukturze gospodarstw domowych pod względem liczby osób w porównaniu z NSP 2011 dotyczyły gospodarstw składających się z trzech osób, a także tych 4-osobowych. W miastach w obu przypadkach wystąpił spadek udziału odpowiednio o 0,5 p. proc. (do 20,2% w 2021 r.) i o 1,2 p. proc. (do poziomu 14,3% w 2021 r.). Odminną sytuację odnotowano na wsiach, gdzie udział gospodarstw 3-osobowych zwiększył się o 2,3 p. proc. (do 19,1%), a tych tworzonych przez cztery osoby wzrósł o 2,1 p. proc. (do 20,4% w 2021 r.).

sons (11.3%), and this decreased (by 1.5 pp) in relation to 2011. In rural areas, on the other hand, these households were the most common, accounting for 28.9% of all households there. This was significantly less (by 4.5 pp) than in 2011.

In 2021, two-person households were the most numerous in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, accounting for just over a quarter of all households. Urban areas had the largest number of such households (28.7%). Their share in the voivodship in relation to data from the 2011 Census increased by 4.5 pp, while in urban areas the increase was greater, by 5.2 pp. In rural areas, two-person households constituted less than one-fifth of households, and in comparison with 2011, their share increased (by 3.8 pp).

The smallest changes in the structure of households in terms of the number of persons compared with the 2011 Census concerned households consisting of three persons, as well as those of four persons. In urban areas, in both cases there was a decrease in the share by 0.5 pp (to 20.2% in 2021) and by 1.2 pp (to 14.3% in 2021), respectively. The situation was different in rural areas, where the share of three-person households increased by 2.3 pp (to 19.1%) and those formed by four persons increased by 2.1 pp (to 20.4% in 2021).

Tablica 2. Gospodarstwa domowe według liczby osób

Table 2. Households by number of persons

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Liczba osób w gospodarstwie domowym Number of persons in the household				
		1	2	3	4	5 i więcej 5 and more
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)				
Ogółem Total						
2011	671392	23,9	21,0	19,4	16,4	19,3
2021	656934	21,1	25,5	19,8	16,3	17,2
Miasto Urban areas						
2011	458859	27,6	23,5	20,7	15,5	12,8
2021	435663	25,5	28,7	20,2	14,3	11,3
Wieś Rural areas						
2011	212533	16,0	15,5	16,8	18,3	33,4
2021	221271	12,3	19,3	19,1	20,4	28,9

Analizując zaprezentowaną na Mapie nr 2 strukturę gospodarstw domowych według liczby osób zauważa się, że w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim – we wszystkich 4 miastach na prawach powiatu oraz w 10 z 19 powiatów, największy udział stanowiły gospodarstwa składające się z jednej, bądź dwóch osób. We wszystkich wspomnianych miastach udział ten przekroczył 50%, a najbardziej w Toruniu (58,1%). Co warto zaznaczyć, we wszystkich tych miastach ponad 1/4 stanowiły gospodarstwa 1-osobowe, a największy ich udział wystąpił także w Toruniu (28,3%).

Gospodarstwa 3- i 4-osobowe stanowiły większość w strukturze gospodarstw domowych według liczby osób w 9 powiatach, przy czym największe udziały odnotowano kolejno w powiatach bydgoskim (43,6%) i w toruńskim (42,8%).

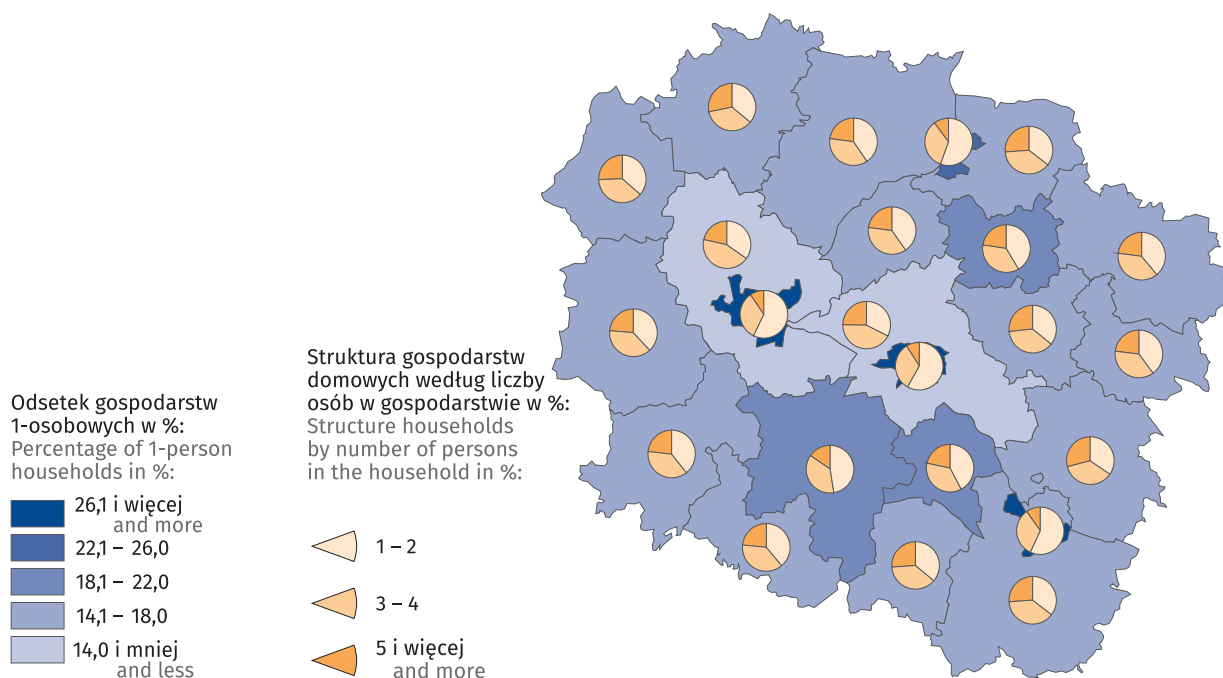
W żadnym powiecie, ani w żadnym mieście na prawach powiatu w województwie w 2021 r. gospodarstwa największe, tj. tworzone przez 5 osób i więcej nie stanowiły większości. Najwięcej takich gospodarstw (29,1%) było w powiecie lipnowskim. Najrzadziej występowały one w miastach na prawach powiatu, a najmniejszy ich udział wystąpił w Toruniu (9,1%).

Analysing the structure of households by number of persons, presented on Map 2, it can be observed that in 2021 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship – in all four cities with powiat status and in 10 out of 19 powiats, households consisting of one or two persons constituted the largest share. In all the cities mentioned, this share exceeded 50%, and the highest in Toruń (58.1%). It is worth noting that in all these cities, more than a quarter were one-person households, and the largest share of these was also in Toruń (28.3%).

Three- and four-person households constituted the majority in the structure of households by number of persons in 9 powiats, with the largest shares recorded in the Bydgoski (43.6%) and Toruński (42.8%) powiats, respectively.

In no powiat or city with powiat status in the voivodship in 2021 did the largest households, i.e. those formed by 5 persons or more, constitute a majority. The largest number of such households (29.1%) was in the Lipnowski Powiat. They were least common in cities with powiat status, and their lowest share was in Toruń (9.1%).

Mapa 2. Gospodarstwa domowe w 2021 r.
Map 2. Households in 2021

Analizując zmiany w strukturze gospodarstw domowych według liczby osób, jakie zaszyły w powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2011-2021 zauważa się spadek udziału gospodarstw domowych 5-osobowych i większych we wszystkich wspomnianych jednostkach terytorialnych. Największy spadek wystąpił w powiecie radziejowskim (o 5,3 p. proc.). Podobna sytuacja dotyczyła gospodarstw 1-osobowych. Tutaj niewielki wzrost udziału odnotowano jedynie we Włocławku (o 0,9 p. proc.), a największy spadek wystąpił w powiecie bydgoskim (o 6,2 p. proc.).

W każdym powiecie i w każdym mieście na prawach powiatu zwiększył się udział gospodarstw 2-osobowych w przedziale od 3,0 p. proc. w powiecie aleksandrowskim do 6,0 p. proc. w Toruniu. Niemal we wszystkich powiatach (za wyjątkiem inowrocławskiego) zwiększyły się też udziały gospodarstw 3-osobowych. Spadek ich udziału odnotowano we wszystkich 4 miastach na prawach powiatu.

Udział gospodarstw 4-osobowych w strukturze gospodarstw domowych według liczby osób zmalał we wszystkich miastach na prawach powiatu oraz w trzech powiatach (inowrocławskim, mogileńskim, nakielskim), a największy był we Włocławku (o 2,7 p. proc.). W pozostałych powiatach udział tych gospodarstw wzrósł – najbardziej w powiecie toruńskim (o 3,3 p. proc.).

Analysing changes in the structure of households by number of persons in the powiats and cities with powiat status in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in the years 2011-2021, one notices a decrease in the share of five-person households and larger in all the territorial units mentioned. The largest decrease occurred in the Radziejowski Powiat (by 5.3 pp). A similar situation concerned one-person households. Here, a slight increase in the share was recorded only in Włocławek (by 0.9 pp), and the largest decrease occurred in the Bydgoski Powiat (by 6.2 pp).

In every powiat and in every city with powiat status, the share of two-person households increased, ranging from 3.0 pp in the Aleksandrowski Powiat to 6.0 pp in Toruń. In almost all powiats (except for Inowrocławski), the share of three-person households also increased. A decrease in their share was recorded in all four cities with powiat status.

The share of four-person households in the structure of households by number of persons decreased in all cities with powiat status and in three powiats (Inowrocławski, Mogileński, Nakielski), and the largest was in Włocławek (by 2.7 pp). In the remaining powiats, the share of these households increased – the most in the Toruński Powiat (by 3.3 pp).

1.2. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego

1.2. Households by generational composition

Pokoleniowe grupy wieku są najbardziej syntetyczną miarą charakteryzującą gospodarstwa domowe pod względem demograficznym. Zwykle stosowany podział wyodrębnia gospodarstwa, w skład których wchodzi osoby młode (w wieku 0-29 lat), w średnim wieku (30-59 lat), osoby starsze (w wieku 60 lat i więcej) oraz pozostałe gospodarstwa domowe, w których występują różne połączenia wymienionych grup wieku ludności.

Wyniki spisu powszechnego z 2021 r. w odniesieniu do danych spisowych z 2011 r. wskazują na zmiany w strukturze gospodarstw domowych według grup pokoleniowych w województwie kujawsko-pomorskim, które to wpisują się w te, obserwowane w Polsce.

Generational age groups are the most synthetic measure to characterise households demographically. The usual division used distinguishes between households comprising young (aged 0-29), middle-aged (30-59), elderly persons (aged 60 and over) and other households with various combinations of the aforementioned population age groups.

The results of the 2021 Census in relation to the 2011 Census data indicate changes in the structure of households by generational group in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, which are in line with those observed in Poland.

Pokoleniowe grupy wieku – w gospodarstwach domowych wyróżniono grupy pokoleniowe: osoby młode (tj. w wieku 0-29 lat), w średnim wieku (30-59 lat) i starsze (w wieku 60 lat i więcej).

Generational age groups – the following households were distinguished by generational group: young persons (i.e. aged 0-29), middle-aged persons (30-59) and elderly persons (aged 60 and over).

W 2021 r. największy udział w strukturze gospodarstw domowych według pokoleniowych grup wieku, tj. 30,8% (202,1 tys.) miały gospodarstwa tworzone przez osoby młode, albo w średnim wieku albo też osoby młode i w średnim wieku w każdym z wymienionych przypadków w połączeniu z osobami starszymi (bez gospodarstw domowych tworzonych wyłącznie przez osoby starsze). Było to o 3,3 p. proc. więcej w porównaniu z danymi NSP 2011 (w Polsce wzrost o 2,1 p. proc.). Większość takich gospodarstw domowych (56,5%) znajdowało się w miastach. Jednak ich udział tam (26,2%) był zdecydowanie niższy niż na wsiach (39,8%), gdzie były one najczęstszym typem gospodarstw domowych. W obu przypadkach ich udział w omawianej strukturze był większy niż w 2011 r. (odpowiednio o 2,8 p. proc. i o 3,7 p. proc.).

Drugą co do wielkości grupą gospodarstw domowych w województwie w 2021 r. były te tworzone przez osoby młode i w średnim wieku (29,6% wszystkich gospodarstw domowych). Było to o 5,3 p. proc. mniej niż w 2011 r. Spadek wystąpił zarówno w miastach (o 6,1 p. proc.), jak i na wsiach (o 4,1 p. proc.). Przy czym w 2021 r. na wsiach udział wspomnianych gospodarstw w omawianej strukturze był wyższy niż w miastach (o 5,8 p. proc.) i wynosił 33,4%. W miastach ten typ gospodarstw domowych był najczęściej występującym (27,6% wszystkich gospodarstw tam występujących).

In 2021, the largest share in the structure of households by generational age group, i.e. 30.8% (202.1 thousand), had households formed by young persons, either middle-aged persons or young and middle-aged persons in each of the above cases combined with elderly persons (no households formed by elderly persons only). This was 3.3 pp more than in the 2011 Census data (2.1 pp increase in Poland). The majority of such households (56.5%) were located in urban areas. However, their share there (26.2%) was significantly lower than in rural areas (39.8%), where they were the most common type of household. In both cases, their share in the structure in question was higher than in 2011 (by 2.8 pp and by 3.7 pp, respectively).

The second largest group of households in the voivodship in 2021 were those formed by young and middle-aged persons (29.6% of all households). This was 5.3 pp less than in 2011. The decrease occurred in both urban areas (by 6.1 pp) and rural areas (by 4.1 pp). At the same time, in 2021, in rural areas the share of the aforementioned households in the analysed structure was higher than in urban areas (by 5.8 pp) and amounted to 33.4%. In urban areas, this type of household was the most common (27.6% of all households there).

Tablica 3. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego**Table 3. Households by generational composition**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W gospodarstwie domowym są osoby: There are persons in the household:						
		wyłącznie młode only young	wyłącznie w średnim wieku only middle-aged	wyłącznie starsze only elderly	młode i w średnim wieku young and middle-aged	młode young	w wieku średnim middle-aged	młode i w średnim wieku young and middle-aged
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute figures	struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)						
2021								
Ogółem Total	671392	7,0	15,1	15,5	34,9	2,4	10,1	14,9
Miasto Urban areas	458859	8,0	16,7	18,2	33,7	2,5	10,2	10,7
Wieś Rural areas	212533	5,0	11,6	9,8	37,5	2,1	9,9	24,1
2011								
Ogółem Total	656934	3,5	13,6	22,6	29,6	1,9	14,0	14,9
Miasto Urban areas	435663	4,3	15,3	26,5	27,6	1,9	14,2	10,2
Wieś Rural areas	221271	1,8	10,1	14,8	33,4	1,9	13,7	24,2

Na przestrzeni lat 2011–2021 zmiany zaszły także w strukturze gospodarstw domowych, w skład których wchodziły osoby należące wyłącznie do określonej grupy wieku, tj. wyłącznie wśród osób młodych, wyłącznie w średnim wieku, czy też wyłącznie osób starszych. Największa z nich dotyczyła gospodarstw domowych składających się wyłącznie z osób starszych, których odsetek wyraźnie zwiększył się, tj. o 7,1 p. proc. – do 22,6% w 2021 r. Wzrost w tej grupie wystąpił zarówno w miastach (o 8,3 p. proc. – do 26,5%), jak i w wsiach (5,0 p. proc. – do 14,8% w 2021 r.).

Udział gospodarstw tworzonych wyłącznie przez osoby w średnim wieku zmniejszył się w strukturze gospodarstw według składu pokoleniowego o 1,5 p. proc. względem 2011 r. do 13,6% w 2021 r. Natomiast w przypadku tych najrzadziej spotykanych w województwie (3,5% wszystkich gospodarstw domowych), czyli tworzonych przez osoby wyłącznie młode, zaobserwowano w porównaniu do 2011 r. spadek o 3,5 p. proc.

Over the period 2011–2021, there were also changes in the structure of households comprising only persons belonging to a specific age group, i.e. only among young persons, only among middle-aged persons, or only among elderly persons. The largest of these was among households comprising only elderly persons, the percentage of which increased markedly, i.e. by 7.1 pp – to 22.6% in 2021. The increase in this group occurred both in urban areas (by 8.3 pp – to 26.5%) and in rural areas (5.0 pp – to 14.8% in 2021).

The share of households formed exclusively by middle-aged persons decreased in the structure of households by generational composition by 1.5 pp compared with 2011 to 13.6% in 2021. On the other hand, in the case of those least common in the voivodship (3.5% of all households), i.e. formed only by young persons, a decrease of 3.5 pp was observed compared with 2011.

Na przestrzeni lat 2011–2021 nastąpił spadek udziału obu wspomnianych typów gospodarstw domowych w ogólnej ich liczbie zarówno w miastach, jak i na wsiach. Przy czym w większym stopniu dotyczył on tych tworzonych wyłącznie przez osoby młode (odpowiednio w miastach o 3,7 p. proc., a na wsiach o 3,2 p. proc.).

Dane spisowe wskazują, że pomiędzy rokiem 2011 a 2021 udział sumy gospodarstw tworzonych wyłącznie przez osoby młode oraz wyłącznie przez osoby w średnim wieku w ogólnej liczbie gospodarstw domowych, zmniejszył się niemal we wszystkich spośród 179 jednostek terytorialnych w województwie kujawsko-pomorskim. Przy czym w 44,1% z nich spadek przewyższał 5,0 p. proc., tj. średni odnotowany w województwie. W największym stopniu dotknął on miasta Izbica Kujawska (spadek o 12,6 p. proc.). Natomiast wzrost udziału omawianych gospodarstw dotyczył jedynie trzech gmin wiejskich, tj. Świecia nad Osą (o 1,3 p. proc.), Radziejowa i Płużnicy (w obu wymienionych o 0,2 p. proc.). W części wiejskiej gminy miejsko-wiejskiej Lubraniec udział nie zmienił się względem 2011 r.

Analizując zmiany, jakie zaszły w 2021 r. w odniesieniu do 2011 r. tylko w gospodarstwach domowych tworzonych przez osoby wyłącznie młode (0-29 lat) zaobserwowano spadek ich udziału w ogólnej liczbie gospodarstw niemal we wszystkich jednostkach terytorialnych w województwie, a najbardziej w mieście Izbica Kujawska (7,0 p. proc.). Natomiast niewielki wzrost wystąpił jedynie w gminie wiejskiej Sośno (o 0,1 p. proc. – do 2,8% w 2021 r.).

Jak wskazują wyniki NSP 2021 najczęściej gospodarstwa domowe tworzone wyłącznie przez osoby młode oraz wyłącznie osoby w średnim wieku występowały w gminach miejskich w województwie kujawsko-pomorskim. Największy ich udział w strukturze gospodarstw według składu pokoleniowego odnotowano w Toruniu (23,9%). Udział przekraczający 20% wystąpił jeszcze tylko w Bydgoszczy (21,4%). Dla porównania, w 2011 r. w 45 jednostkach terytorialnych, w większości miejskich (75,6%) udział omawianych gospodarstw były równy lub większy niż 20%. Wówczas, także w Toruniu gospodarstw tworzonych przez wyłącznie osoby młode oraz przez osoby wyłącznie w średnim wieku było najwięcej (28,8%).

Podobna sytuacja dotyczyła gospodarstw tworzonych wyłącznie przez młode pokolenie mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Większość (82,4%) gospodarstw tworzonych wyłącznie przez osoby młode występowało w miastach. W strukturze gospodarstw domowych w miastach w 2021 r. stanowiły one 4,3%, tj. o 3,7 p. proc. mniej niż dziesięć lat wcześniej. Spośród gospodarstw domowych na wsiach ich udział w 2021 r. wyniósł zaledwie 1,8%, co oznacza spadek względem 2011 r. o 3,2 p. proc.

Between 2011 and 2021, there was a decrease in the share of both types of households in the total number of households, both in urban and rural areas. However, the decrease was more pronounced in households made up exclusively by young persons (by 3.7 pp in urban areas and 3.2 pp in rural areas, respectively).

Census data indicate that between 2011 and 2021, the share of the sum of households formed exclusively by young persons and exclusively by middle-aged persons in the total number of households decreased in almost all of the 179 territorial units in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. In 44.1% of them, the decrease exceeded 5.0 pp, i.e. the average recorded in the voivodship. It affected the town of Izbica Kujawska to the greatest extent (a decrease of 12.6 pp). On the other hand, an increase in the share of the households in question concerned only three rural gminas, i.e. Świecie nad Osą (by 1.3 pp), Radziejów and Płużnica (both by 0.2 pp). In the rural part of the urban-rural gmina of Lubraniec, the share did not change relative to 2011.

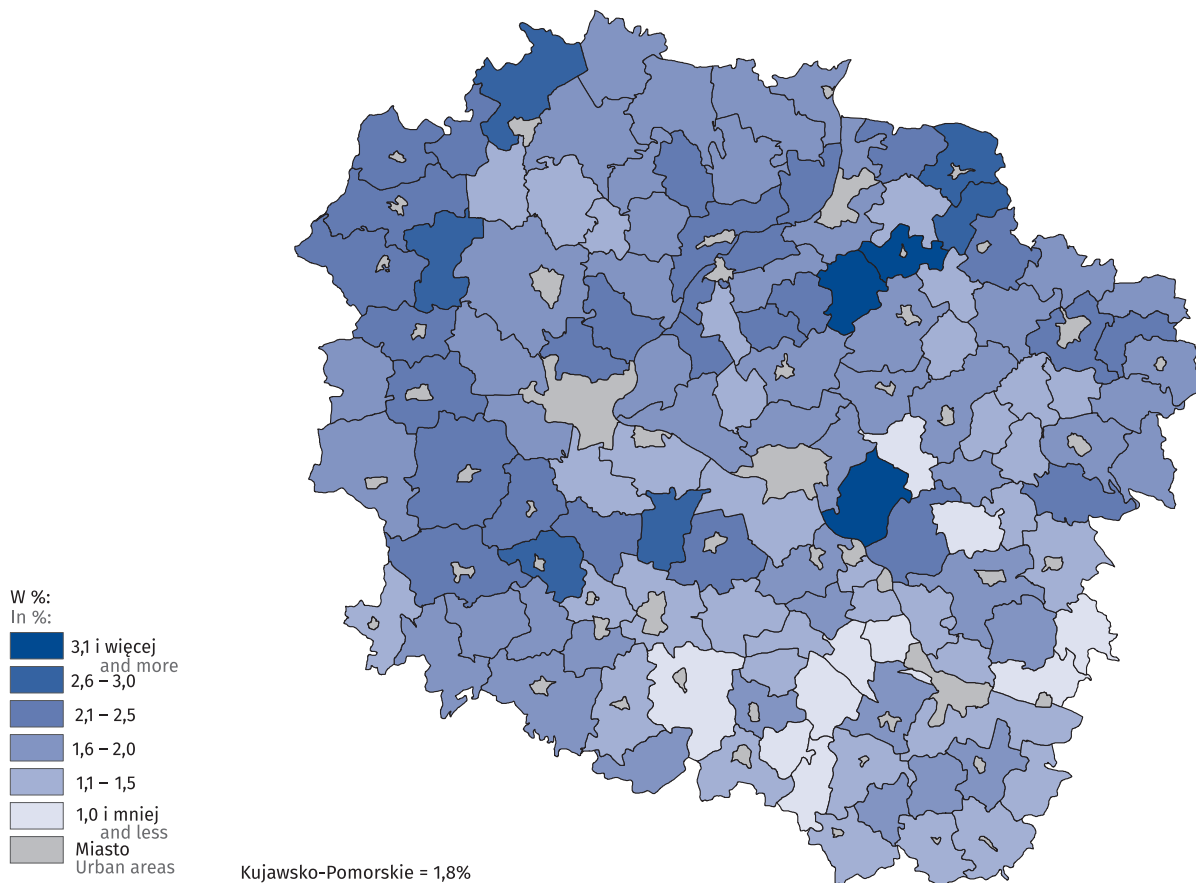
Analysing changes in 2021 in relation to 2011 only in households formed only by young persons (0-29 years), a decrease in their share in the total number of households was observed in almost all territorial units in the voivodship, and most notably in the town of Izbica Kujawska (7.0 pp). On the other hand, a slight increase occurred only in the rural gmina of Sośno (by 0.1 pp – to 2.8% in 2021).

As indicated by the results of the 2021 Census, households formed exclusively by young persons and exclusively by middle-aged persons were most common in urban gminas in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. Their highest share in the structure of households by generational composition was recorded in Toruń (23.9%). A share exceeding 20% occurred only in Bydgoszcz (21.4%). For comparison, in 2011, in 45 territorial units, mostly urban (75.6%), the share of the households in question was equal to or greater than 20%. At that time, Toruń also had the largest share of households made up exclusively by young and middle-aged persons (28.8%).

A similar situation was observed in the case of households formed only by the young generation of inhabitants of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The majority (82.4%) of households formed exclusively by young persons were in urban areas. In the structure of urban households in 2021, they accounted for 4.3%, i.e. 3.7 pp less than ten years earlier. Among households in rural areas, their share in 2021 was only 1.8%, down 3.2 pp from 2011.

Mapa 3. Udział gospodarstw domowych wyłącznie osób młodych (w wieku 0-29 lat) w ogólnej liczbie gospodarstw domowych na terenach wiejskich w 2021 r.

Map 3. Share of households of only young persons (0-29 aged) in the total number of households in rural areas in 2021

Na Mapie nr 3 zaprezentowano udział gospodarstw domowych tworzonych wyłącznie przez osoby młode (w wieku 0-29 lat) na terenach wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r. Kształtował się on w przedziale od 3,5% w gminie wiejskiej Płużnica do po 0,5% w gminach wiejskich Lubanie i Ciechocin. Od 2011 r. zmniejszył się on wyraźnie. Wtedy to zawierał się w przedziale od 7,6% w gminie wiejskiej Lubicz do 2,1% w gminie wiejskiej Lubraniec.

Uwagę zwracają też zmiany, jakie zaszły w okresie międzypisowym biorąc pod uwagę udział gospodarstw domowych na terenach wiejskich tworzonych wyłącznie przez młode pokolenie mieszkańców województwa. W 2021 r. spośród wszystkich 92 gmin wiejskich oraz 35 obszarów wiejskich w gminach miejsko-wiejskich udział wspomnianych gospodarstw w ogólnej liczbie kształtujący się na poziomie 3,0% i większym wystąpił zaledwie w 3 jednostkach terytorialnych (gminach wiejskich

Map No. 3 presents the share of households formed exclusively by young persons (aged 0-29) in rural areas in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021. It ranged from 3.5% in the rural gmina of Płużnica to 0.5% in the rural gminas of Lubanie and Ciechocin. It has decreased markedly since 2011. Then it ranged from 7.6% in the rural gmina of Lubicz to 2.1% in the rural gmina of Lubraniec.

Attention is also drawn to the changes that occurred in the inter-census period taking into account the share of households in rural areas formed exclusively by the young generation of inhabitants of the voivodship. In 2021, out of all 92 rural gminas and 35 rural areas in urban-rural gminas, the share of the aforementioned households in the total number at the level of 3.0% or more occurred only in 3 territorial units (rural gminas of Płużnica and Obrowo and in the rural part of the

Płużnica i Obrowo oraz w części wiejskiej gminy miejsko-wiejskiej Radzyń Chełmiński). Dziesięć lat wcześniej dotyczyło to 116 omawianych jednostek terytorialnych.

urban-rural gmina of Radzyń Chełmiński). Ten years earlier, this was the case for 116 of the territorial units in question.

1.3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego

1.3. Households by family composition

Wykorzystując informacje o pozycji osoby w gospodarstwie domowym, liczbie osób w gospodarstwie oraz liczbie i wieku dzieci w rodzinie – wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych:

1. Rodzinne gospodarstwa domowe: jednorodzinne; dwurodzinne; trzyrodzinne i składające się z większej liczby rodzin.
2. Nierodzinne gospodarstwa domowe – 1-osobowe; wieloosobowe. Gospodarstwa nierodzinne składają się z jednej lub większej liczby osób, w tym także spokrewnionych ze sobą, ale nie tworzących rodziny.

Analiza wyników spisu wskazuje, że w 2021 r. struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego w województwie kujawsko-pomorskim zbliżona była do tej obserwowanej w Polsce. Niemal 3/4 wszystkich gospodarstw domowych w województwie tworzonych było co najmniej przez jedną rodzinę, przy czym 63,0% wszystkich stanowiły gospodarstwa jednorodzinne. Na wsiach gospodarstwa rodzinne stanowiły 84,5% wszystkich gospodarstw. Był to wyższy udział o 15,5 p. proc. od notowanego w miastach. Gospodarstwa jednorodzinne stanowiły większość zarówno w miastach, jak i na wsiach.

Considering information on the position of the person in the household, the number of persons in the household and the number and age of children in the family - the following household categories were distinguished:

1. Family households: one-family households; two-family households; three-family households and households comprising more families.
2. Non-family households – one-family households; multi-person households. Non-family households consist of one or more persons, including those who are related to each other but do not form a family.

The analysis of the census results indicates that in 2021, the structure of households by family composition in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was similar to that observed in Poland. Almost three quarters of all households in the voivodship were formed by at least one family, with 63.0% of all households being one-family households. In the rural areas, family households accounted for 84.5% of all households. This was a higher share by 15.5 pp than that recorded in urban areas. One-family households made up the majority in both urban and rural areas.

Tablica 4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.
Table 4. Households by family composition in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Gospodarstwa domowe Households				
		rodzinne family households				nierodzinne non-family households
		razem total	jednorodzinne one-family	dwurodzinne two-family	trzyrodzinne i więcej rodzin three-family or with more families	
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	656934	487561	413825	64297	9439	169373
Miasto Urban areas	435663	300552	268721	28333	3498	135111
Wieś Rural areas	221271	187009	145104	35964	5941	34262
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)						
Ogółem Total	100,0	74,2	63,0	9,8	1,4	25,8
Miasto Urban areas	100,0	69,0	61,7	6,5	0,8	31,0
Wieś Rural areas	100,0	84,5	65,6	16,3	2,7	15,5

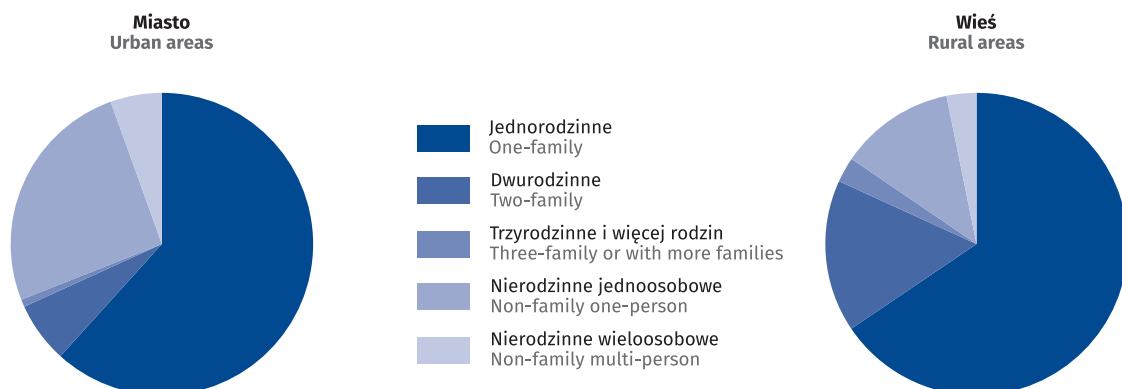
Blisko dziesiątą część wszystkich gospodarstw domowych stanowiły te dwurodzinne i podobnie, jak w przypadku gospodarstw jednorodzinnych ich udział był wyższy na wsiach (16,3%) niż w miastach (6,5%). Na wsiach większy niż w miastach był również udział gospodarstw trzyrodzinnych (2,7% ogólnej ich liczby, wobec 0,8% w miastach).

Najmniej, bo zaledwie 1,4% spośród gospodarstw domowych w województwie, było tych składających się z trzech i większej liczby rodzin. Występowały one głównie na wsiach (62,9% wszystkich tego typu gospodarstw województwie), gdzie udział ich wyniósł 2,7% i był o 1,9 p. proc. większy niż wśród gospodarstw w miastach.

Nearly a tenth of all households were two-family households and, as in the case of one-family households, their share was higher in rural areas (16.3%) than in urban areas (6.5%). The share of three-family households was also higher in rural areas than in urban areas (2.7% of their total number, against 0.8% in urban areas).

The smallest number of households, only 1.4% of all households in the voivodship, were those consisting of three or more families. They were mainly found in rural areas (62.9% of all households of this type in the voivodship), where their share was 2.7% and was 1.9 pp higher than among urban households.

Wykres 1. Struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego w 2021 r.
Chart 1. Structure of households by family composition in 2021

Gospodarstwa nierodzinne – w rozumieniu definicji spisowej, to takie składające się z jednej lub większej liczby osób, w tym także z osób spokrewnionych ze sobą, ale nie tworzących rodziny.

Dane ze spisu powszechnego wskazują, że w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim występowało 169,4 tys. nierodzinnych gospodarstw domowych. Stanowiły one 25,8% wszystkich gospodarstw domowych w województwie (w Polsce 27,5%). Blisko co trzecie gospodarstwo w miastach i co szóste na wsiach było gospodarstwem nierodzinnym.

Większość omawianych gospodarstw (81,7%) było 1-osobowych – zarówno w miastach (82,4%), jak i na wsiach (79,2%). W przypadku gospodarstw nierodzinnych wieloosobowych większy ich udział wystąpił wśród tych na wsiach (20,8%) niż wśród tych w miastach (17,6%).

Analizując sytuację w powiatach i miastach na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego, w 2021 r. wyróżniły się powiaty bydgoski i toruński zarówno pod względem wysokich odsetków gospodarstw domowych jednorodzinnych (odpowiednio 69,5% i 68,5%), jak i niskich odsetków gospodarstw nierodzinnych (odpowiednio 16,5% i 15,7%). Natomiast w obu miastach wojewódzkich odnotowano kolejno najniższe odsetki gospodarstw domowych jednorodzinnych (w Toruniu 59,5%, w Bydgoszczy 59,9%), a także jedne z wyższych odsetki gospodarstw nierodzinnych (odpowiednio 35,1% i 34,0%).

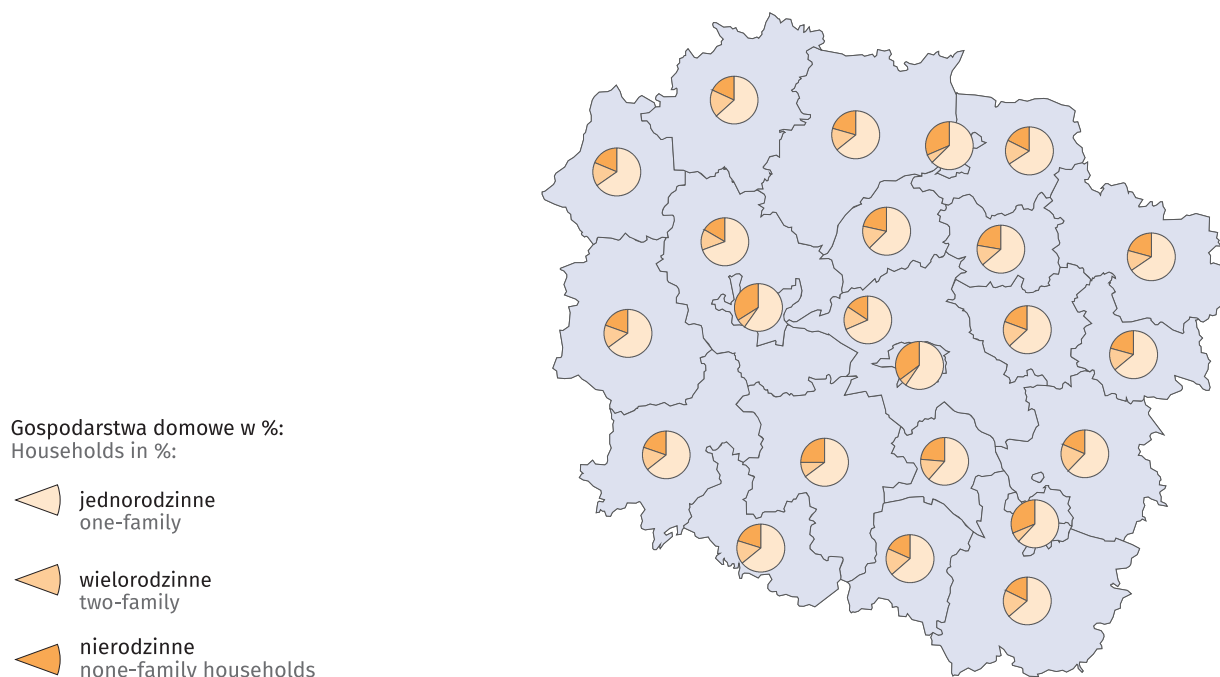
Non-family households – according to the census definition – are those consisting of one or more persons, including those who are related to each other but do not form a family.

Census data indicate that in 2021 there were 169.4 thousand non-family households in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. They accounted for 25.8% of all households in the voivodship (27.5% in Poland). Nearly one in three households in urban areas and one in six in rural areas was a non-family household.

The majority of the households in question (81.7%) were one-person households – both in urban areas (82.4%) and in rural areas (79.2%). In the case of non-family multi-person households, a higher percentage occurred among those in rural areas (20.8%) than among those in urban areas (17.6%).

Analysing the situation in the powiats and cities with powiat status in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the Bydgoski and Toruński powiats stood out in 2021 in terms of both high percentages of one-family households (69.5% and 68.5%, respectively) and low percentages of non-family households (16.5% and 15.7%, respectively). On the other hand, the two capital cities of the voivodship recorded successively the lowest percentages of one-family households (59.5% in Toruń, 59.9% in Bydgoszcz), as well as some of the higher percentages of non-family households (35.1% and 34.0%, respectively).

Mapa 4. Struktura gospodarstw domowych według stanu rodzinnego w 2021 r.
 Map 4. Structure of households by family composition in 2021

Gospodarstwa domowe dwurodzinne najczęściej występowały w powiatach lipnowskim i tucholskim (w obu wymienionych po 16,4% wszystkich gospodarstw). Mniej niż co dziesiąte takie gospodarstwo odnotowano w każdym z czterech miast na prawach powiatu oraz w powiecie inowrocławskim.

Największy udział gospodarstw składających się z trzech lub większej liczby rodzin (2,8%) odnotowano w powiecie lipnowskim. Najrzadziej zamieszkiwały one w miastach na prawach powiatu.

Two-family households were most common in the Lipnowski and Tucholski powiats (in both of these, 16.4% of all households). Less than one in ten such households was recorded in each of the four cities with powiat status and in the Inowrocławski Powiat.

The largest share of households consisting of three or more families (2.8%) was recorded in the Lipnowski Powiat. They were least likely to reside in cities with powiat status.

1.4. Gospodarstwa domowe z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej

1.4. Households with elderly persons aged 60 and more

Według wyników spisu, w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 350,5 tys. gospodarstw domowych, w których skład wchodziły osoby starsze, tj. powyżej 60. roku życia. Stanowiły one ponad połowę, tj. 53,4% wszystkich gospodarstw domowych w województwie (w Polsce 52,3%). W porównaniu z danymi z NSP 2011 udział takich gospodarstw zwiększył się o 10,4 p. proc. Wzrost dotyczył zarówno miast (o 11,1 p. proc.), jak i wsi (8,7 p. proc.).

Zarówno w 2021 r., jak i dziesięć lat wcześniej najczęściej w skład omawianych gospodarstw wchodziła

According to the census results, in 2021, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship there were 350.5 thousand households with elderly persons, i.e. over 60 years of age. They constituted more than half, i.e. 53.4% of all households in the voivodship (in Poland 52.3%). Compared with data from the 2011 Census, the share of such households increased by 10.4 pp. The increase concerned both urban areas (by 11.1 pp) and rural areas (8.7 pp).

Both in 2021 and ten years earlier, the households in question most often included one person aged 60 and

jedna osoba będąca w wieku 60 lat i więcej. Gospodarstwa te w 2021 r. stanowiły 30,6% wszystkich omawianych gospodarstw domowych, tj. o 2,7 p. proc. mniej niż w 2011 r. Udział gospodarstw domowych z dwiema osobami starszymi w omawianej strukturze w 2021 r. wynosił 21,1%, tj. o 6,6 p. proc. więcej niż w 2011 r. Najmniej, bo zaledwie 1,7% wśród gospodarstw domowych z osobami starszymi, było tych z co najmniej trzema osobami w wieku powyżej 60 lat. Było to o 1,1 p. proc. więcej niż w 2011 r.

over. In 2021, these households accounted for 30.6% of all households analysed, i.e. 2.7 pp less than in 2011. The share of households with two elderly persons in the analysed structure in 2021 was 21.1% , i.e. by 6.6 pp more than in 2011. The smallest percentage, only 1.7%, of households with elderly persons included at least three persons over 60 years of age. It was by 1.1 pp more than in 2011.

Tablica 5. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej

Table 5. Households with persons aged 60 and more

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasto urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasto urban areas	wieś rural areas
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	671392	458859	212533	656934	435663	221271
Bez osób w wieku 60 lat i więcej Without persons aged 60 and more	382757	267765	114992	306393	205936	100457
Z osobami w wieku 60 lat i więcej With persons aged 60 and more	288635	191094	97541	350541	229727	120814
struktura pionowa (w %) vertical structure (in %)						
Bez osób w wieku 60 lat i więcej Without persons aged 60 and more	57,0	58,4	54,1	46,6	47,3	45,4
Z osobami w wieku 60 lat i więcej With persons aged 60 and more	43,0	41,6	45,9	53,4	52,7	54,6
z 1 osobą with one person	27,9	27,1	29,5	30,6	30,9	29,9
z 2 osobami with two persons	14,5	14,1	15,5	21,1	20,4	22,5
z 3 osobami i więcej with three and more persons	0,6	0,5	0,9	1,7	1,4	2,2

Wyniki NSP 2021 wskazują na zróżnicowanie przestrzenne w województwie kujawsko-pomorskim pod względem udziału gospodarstw domowych, w skład których wchodziły osoby w wieku senioralnym (60 lat i więcej) w ogólnej liczbie gospodarstw domowych.

W 2021 r. spośród 179 jednostek terytorialnych udział gospodarstw domowych z osobami starszymi w ogólnej liczbie gospodarstw wyniósł mniej niż 40% jedynie w 3 gminach wiejskich położonych w sąsiedztwie miast wojewódzkich, tj. w podtoruńskiej Obrowo oraz w podbydgoskich Białe Błota i Osielsko, przy czym najmniej odnotowano w ostatniej z wymienionych i wyniósł

The results of the 2021 Census indicate spatial differentiation in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in terms of the share of households with senior citizens (60 years and over) in the total number of households.

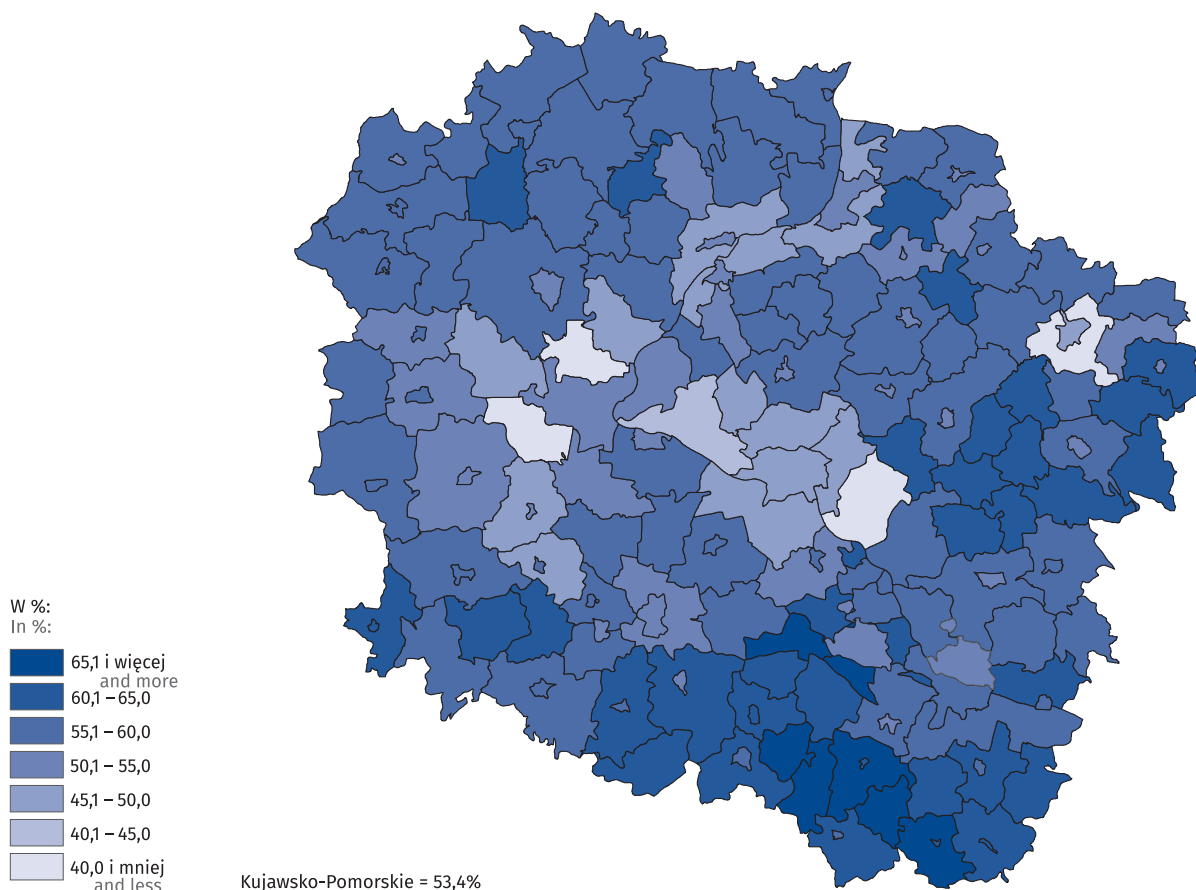
In 2021, out of 179 territorial units, the share of households with elderly persons in the total number of households was less than 40% only in 3 rural gminas located in the vicinity of the capital cities of the voivodship, i.e. in the gmina of Obrowo near Toruń and in the gminas of Białe Błota and Osielsko near Bydgoszcz, with the smallest recorded in the last mentioned one and amounted to 36.7%. However, the largest share

36,7%. Natomiast największy udział wystąpił w części wiejskiej gminy miejsko-wiejskiej Chodecz (68,1%). Warto dodać, że w 26,8% omawianych jednostek terytorialnych udział wspomnianych gospodarstw domowych był równy, bądź większy niż 60,0%.

occurred in the rural part of the urban-rural gmina of Chodecz (68.1%). It is worth adding that in 26.8% of the analysed territorial units, the share of these households was equal to or greater than 60.0%.

Mapa 5. Udział gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r.

Map 5. Share of households with persons aged 60 and more in the total number of households in 2021

W porównaniu z wynikami NSP 2011 we wszystkich omawianych jednostkach terytorialnych w województwie kujawsko-pomorskim nastąpił wzrost udziału gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie gospodarstw. Jego zakres był szeroki – zawierał się w przedziale od 2,2 p. proc. w gminie wiejskiej Obrowo do 20,8 p. proc. w mieście Chodecz.

Compared with the results of the 2011 Census, in all the analysed territorial units in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship there was an increase in the share of households with persons aged 60 and over in the total number of households. Its range was wide – from 2.2 pp in the rural gmina of Obrowo to 20.8 pp in the town of Chodecz.

W obu miastach wojewódzkich na przestrzeni lat 2011–2021 udział gospodarstw z osobami w wieku senioralnym w ogólnej liczbie gospodarstw domowych zwiększył się – w Toruniu o 9,4 p. proc. do 48,5% w 2021 r., a w Bydgoszczy o 8,9 p. proc. do 52,1% w 2021 r.

In both capital cities of the voivodship, over the years 2011–2021, the share of households with seniors in the total number of households increased – in Toruń by 9.4 pp to 48.5% in 2021, and in Bydgoszcz by 8.9 pp up to 52.1% in 2021

1.5. Podsumowanie

1.5. Summary

Wyniki spisu wskazują, że na 31 marca 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano 656,9 tys. gospodarstw domowych, w skład których wchodziło 1 994,9 tys. osób, tj. 98,4% ludności województwa. Większość gospodarstw domowych występowała w miastach (66,3% w 2021 r.). Ich liczba jednak w porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się tam o 5,1%. Wzrost odnotowano na wsiach (o 4,1%).

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowych w 2021 r. wyniosła 3,04 osoby. Od poprzedniego spisu przeciętna wielkość gospodarstwa domowego zmniejszyła się zarówno w miastach (z 2,68 do 2,74 w 2021 r.), jak i na wsiach (z 3,73 do 3,85 w 2021 r.). Na wsiach był to dwukrotnie większy spadek niż w miastach.

Według wyników NSP 2021 najliczniej w województwie kujawsko-pomorskim występowały gospodarstwa 2-osobowe (1/4 wszystkich gospodarstw domowych). Najwięcej takich gospodarstw było w miastach (28,7% wszystkich tam występujących). Ich udział od 2011 r. zwiększył się tam o 5,2 p. proc. Na wsiach gospodarstwa 2-osobowe stanowiły niespełna 1/5 gospodarstw domowych, a w porównaniu z 2011 r. ich udział również zwiększył się (o 3,8 p. proc.).

Najrzadziej w miastach występowały te najliczniejsze gospodarstwa domowe tj. składające się z co najmniej pięciu osób (11,3% wszystkich gospodarstw w miastach). Ich udział zmniejszył się w odniesieniu do 2011 r. (o 1,5 p. proc.). Z kolei na wsiach gospodarstwa te występowały najczęściej (28,9% wszystkich gospodarstw na wsiach). Ich udział w 2021 r. w porównaniu z danymi z NSP 2011 wyraźnie zmalał (o 4,5 p. proc.).

Na wsiach w 2021 r. najmniejszy udział w strukturze gospodarstw domowych pod względem wielkości miały gospodarstwa 1-osobowe. Było to 13,5% (o 3,7 p. proc. mniej niż w 2011 r.). Natomiast w miastach wyniósł on 25,5% (o 2,1 p. proc. mniej niż w 2011 r.).

Udział gospodarstw domowych składających się z trzech lub czterech osób w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r. wyniósł odpowiednio 19,8% i 16,3%. Nieco ponad 1/5 gospodarstw w miastach stanowiły te 3-osobowe. Podobny udział, ale na wsiach miały te 4-osobowe.

Analiza danych spisowych obrazujących gospodarstwa domowe według pokoleniowych grup wieku w województwie kujawsko-pomorskim wykazała, że w 2021 r. na wsiach najczęściej, bo w 39,8% wszystkich gospo-

The census results indicate that as at 31 March 2021, 656.9 thousand households were recorded in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, which comprised 1 994.9 thousand persons, i.e. 98.4% of the voivodship's population. The majority of households were in urban areas (66.3% in 2021). However, their number decreased by 5.1% compared with 2011. An increase was recorded in rural areas (by 4.1%).

The average number of persons in a household in 2021 was 3.04. Since the previous census, the average household size decreased both in urban areas (from 2.68 to 2.74 in 2021) and in rural areas (from 3.73 to 3.85 in 2021). In rural areas it was twice as large a decrease as in urban areas.

According to the results of the 2021 Census, the most numerous households in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship were two-person households (a quarter of all households). The most such households were in urban areas (28.7% of all households there). Their share there increased by 5.2 pp since 2011. In rural areas, two-person households accounted for less than one fifth of households, and compared with 2011, their share also increased (by 3.8 pp).

The largest households, i.e. those consisting of at least five persons, were the least common in urban areas (11.3% of all households in urban areas). Their share decreased compared with 2011 (by 1.5 pp). In turn, these households were most common in rural areas (28.9% of all households in rural areas). Their share in 2021 compared with the data from the 2011 Census decreased significantly (by 4.5 pp).

In rural areas in 2021, one-person households had the smallest share in the household structure in terms of size. It was 13.5% (3.7 pp less than in 2011). However, in urban areas it amounted to 25.5% (2.1 pp less than in 2011).

The share of households consisting of three or four persons in the total number of households in 2021 was 19.8% and 16.3%, respectively. Slightly more than one fifth of households in urban areas were three-person households. Four-person ones had a similar share, but in rural areas.

The analysis of census data illustrating households by generational age group in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship showed that in 2021 in rural areas, most often, 39.8% of all households there were formed by

darstw domowych tam występujących były one tworzone przez osoby starsze mieszkające razem z osobami młodymi albo z osobami w średnim wieku lub z osobami młodymi i w średnim wieku. W miastach ich udział był zdecydowanie niższy (26,2%) niż na wsiach. W obu przypadkach udział takich gospodarstw był wyższy niż w 2011 r. (odpowiednio o 2,8 p. proc. i o 3,7 p. proc.).

Według danych NSP 2021 największy udział biorąc pod uwagę pokoleniowe grupy wieku w miastach miały gospodarstwa domowe, w których były osoby młode i w średnim wieku (27,6% wszystkich gospodarstw w miastach). Na wsiach ich udział był większy (33,4%). W porównaniu z danymi z NSP 2011 zmalał zarówno w miastach (o 6,1 p. proc.), jak i na wsiach (o 4,1 p. proc.).

W okresie międzyspisowym wzrósł udział gospodarstw, w których były osoby wyłącznie starsze – w miastach o 8,3 p. proc. do 26,5% w 2021 r., a na wsiach 5,0 p. proc. do 14,8% w 2021 r.). Jednocześnie w omawianym okresie zmalał udział tych, w których były osoby wyłącznie młode – w miastach o 3,7 p. proc. do 4,3% w 2021 r., a na wsiach o 3,2 p. proc. do 1,8% w 2021 r.).

elderly persons living together with young persons or with middle-aged persons or with young and middle-aged persons. In urban areas, their share was much lower (26.2%) than in rural areas. In both cases, the share of such households was higher than in 2011 (by 2.8 pp and 3.7 pp, respectively).

According to the 2021 Census data, the largest share, taking into account generational age groups in urban areas, was held by households consisting of young and middle-aged persons (27.6% of all households in urban areas). In rural areas their share was higher (33.4%). Compared with data from the 2011 Census, it decreased both in urban areas (by 6.1 pp) and in rural areas (by 4.1 pp).

In the inter-census period, the share of households only with elderly persons increased – in urban areas by 8.3 pp to 26.5% in 2021, and in rural areas by 5.0 pp up to 14.8% in 2021). At the same time, in the period in question the share of those only with young persons decreased – in urban areas by 3.7 pp to 4.3% in 2021, and in rural areas by 3.2 pp up to 1.8% in 2021).

Rozdział 2

Chapter 2

Rodziny

Families

Uwaga. Dane z NSP opracowano według stanu na 31 marca.

Uzupełnieniem analizy wyników NSP 2021 w zakresie gospodarstw domowych w województwie kujawsko-pomorskim jest zaprezentowana w poniższym rozdziale analiza danych spisowych dotycząca rodzin. Obejmuje ona charakterystykę typów rodzin ze szczególnym akcentem na rodziny z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu, w tym te wielodzietne.

W NSP 2021 wśród osób wspólnie mieszkających wyodrębnione zostały rodziny. Podstawową informacją, która umożliwia wyodrębnienie rodzin biologicznych, jest ustalenie stopnia pokrewieństwa w stosunku do określonej osoby oraz wskazanie dla każdej osoby jej współmałżonka i rodziców (jeżeli takie osoby zamieszkują wspólnie).

Rodzina biologiczna (nuklearna) definiowana jest jako dwie lub większa liczba osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy (osoby w związkach niesformalizowanych) – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko. Zgodnie z powyższą definicją wyróżnia się następujące typy rodzin biologicznych: małżeństwo bez dzieci, małżeństwo z dziećmi, związki niesformalizowane bez dzieci, związki niesformalizowane z dziećmi, samotna matka z dziećmi, samotny ojciec z dziećmi.

Związek niesformalizowany oznacza utrzymywanie więzi psychicznych, fizycznych i/lub ekonomicznych natury małżeńskiej (bez zawierania związku małżeńskiego) pomiędzy dwiema osobami. W poprzednich spisach pozycja ta w stosowanej w statystyce typologii rodzin była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

Rodzina pełna to oboje rodziców z dzieckiem/dziećmi (naturalnymi lub adoptowanymi), natomiast **rodzina niepełna** to jeden rodzic z dzieckiem/dziećmi, tj. samotna matka z dziećmi lub samotny ojciec z dziećmi.

Note. Census data were compiled as at 31 March.

The analysis of the 2021 Census results concerning households in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship is complemented by the analysis of census data concerning families presented in the following chapter. It includes a characterisation of family types with particular emphasis on families with dependent children aged up to 24 years, including multi-child families.

In the 2021 Census, families were distinguished among persons living together. The basic information for distinguishing biological families is to establish the degree of relationship to a particular person and to indicate for each person his/her spouse and parents (if such persons reside).

A biological (nuclear) family is defined as two or more persons that are bound together as husband and wife, partners living together (persons in informal unions) – persons of the opposite sex, or as parent and child. According to the above definition, the following types of biological families are distinguished: marriage without children, marriage with children, informal relationship without children, informal relationship with children, lone mother with children, lone father with children.

Informal relationship means the maintenance of psychological, physical and/or economic ties of a marital nature (without marriage) between two persons. In previous censuses, this item in the typology of families used in the statistics was defined as partners with or without children.

A complete nuclear family is both parents with a child/children (natural or adopted), while **an incomplete nuclear family** is a family with one parent and a child/children, i.e. a lone mother with child/children or a lone father with a child/children.

Jako dziecko określa się osobę w każdym wieku, która pozostaje w gospodarstwie domowym wraz z obojgiem lub jednym z rodziców. Do dzieci zalicza się również pasierbów oraz dzieci przysposobione.

Dziecko do lat 24 pozostające na utrzymaniu jest to dziecko w wieku 0-24 lata, które nie posiada własnego źródła utrzymania i pozostaje na utrzymaniu innej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego.

A child is defined as a person at any age who remains in the household together with the both, or one of parents. The stepsons/stepdaughters as well as adopted children are also counted as children.

A child aged up to 24 years and remaining financially dependent is a child at the age of 0-24 years, which is not having his/her own means of maintenance and is dependent on another person in the household.

2.1. Typy rodzin

2.1. Types of families

Jak wskazują wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 według stanu na 31 marca 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyodrębnionych zostało 572,7 tys. rodzin (5,4% wszystkich w Polsce) w grupie 656,9 tys. gospodarstw domowych. W porównaniu z danymi z NSP 2011 liczba rodzin w województwie w 2021 r. zmniejszyła się o 4,9% (w Polsce zmniejszyła się o 3,2%). Spadek ten dotyczył jedynie miast. W 2021 r. mieszkało tam o 36,2 tys. rodzin, tj. blisko o 10,0% mniej niż dziesięć lat wcześniej. W tym czasie na wsiach przybyło 6,4 tys., tj. 2,8% rodzin.

As indicated by the results of the National Population and Housing Census 2021, as at 31 March 2021, 572.7 thousand families (5.4% of all in Poland) were identified in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in a group of 656.9 thousand households. In comparison with data from the 2011 Census, the number of families in the voivodship in 2021 decreased by 4.9% (in Poland it decreased by 3.2%). This decrease concerned only urban areas. In 2021, 36.2 thousand families lived there, i.e. nearly 10.0% fewer than ten years earlier. Meanwhile, the number of families in rural areas increased by 6.4 thousand, or 2.8%.

Tablica 6. Rodziny według typów i miejsca zamieszkania**Table 6. Families by types and place of residence**

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Małżeństwa Marriages		Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a		Matki z dziećmi Lone mothers with children	Ojcowie z dziećmi Lone fathers with children
			bez dzieci without children	z dziećmi with children	bez dzieci without children	z dziećmi with children		
w liczbach bezwzględnych in absolute figures								
Ogółem Total	2011	602514	151818	301582	7176	10269	115085	16584
	2021	572699	139809	244440	18317	33307	117387	19439
Miasto Urban areas	2011	372817	101995	170018	6050	7580	76594	10580
	2021	336652	87928	126088	13477	20427	77037	11695
Wieś Rural areas	2011	229697	49823	131564	1126	2689	38491	6004
	2021	236047	51881	118352	4840	12880	40350	7744
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)								
Ogółem Total	2011	100,0	25,2	50,1	1,2	1,7	19,1	2,8
	2021	100,0	24,4	42,7	3,4	5,8	20,5	3,4
Miasto Urban areas	2011	100,0	27,4	45,6	1,6	2,0	20,5	2,8
	2021	100,0	26,1	37,5	4,0	6,1	22,9	3,5
Wieś Rural areas	2011	100,0	21,7	57,3	0,5	1,2	16,8	2,6
	2021	100,0	22,0	50,1	2,1	5,5	17,1	3,3
2011=100								
Ogółem Total		95,1	92,1	81,1	255,3	324,3	102,0	117,2
Miasto Urban areas		90,3	86,2	74,2	222,8	269,5	100,6	110,5
Wieś Rural areas		102,8	104,1	90,0	429,8	479,0	104,8	129,0

a W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

a In the 2021 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

Na przestrzeni lat 2011-2021 zaobserwowano zmiany w strukturze rodzin według typów w województwie kujawsko-pomorskim. W 2021 r. ze wszystkich rodzin, największy udział, tj. 67,1%, stanowiły małżeństwa (zarówno z dziećmi, jak i bez dzieci). W porównaniu z NSP 2011 było to mniej o 8,2 p. proc., a ich liczba zmalała o 15,3% do 384,2 tys. w 2021 r. Tylko w przypadku małżeństw zanotowano spadek zarówno ich udziału w strukturze rodzin, jak i liczby.

Drugie w kolejności, stanowiące blisko 1/4, tj. 23,9% wszystkich rodzin w województwie, były rodziny tworzone przez samotnego rodzica z dziećmi. Ich udział zwiększył się względem 2011 r. o 2,0 p. proc. W NSP 2021 wyodrębniono 136,8 tys. rodzin niepełnych, tj. o 3,9% więcej niż dziesięć lat wcześniej. Wzrost, i to blisko trzykrotny, wystąpił także w przypadku par pozostających w związkach niesformalizowanych. W 2021 r. rodziny tworzyło 51,6 tys. takich par, tj. o 34,2 tys. więcej

Over the years 2011-2021, changes were observed in the structure of families by type in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. Of all families, marriages (both with and without children) accounted for the largest share, i.e. 67.1%, in 2021. Compared with the 2011 Census, this was 8.2 pp lower, and their number decreased by 15.3% to 384.2 thousand in 2021. Only in the case of marriages was there a decrease in both their share in the family structure and their number.

The second in order, accounting for nearly a quarter, i.e. 23.9% of all families in the voivodship, were families formed by a lone parent with children. Their share increased by 2.0 pp compared with 2011. The 2021 Census identified 136.8 thousand single-parent families, i.e. 3.9% more than ten years earlier. The increase, nearly three-fold, also occurred in the case of couples in informal relationships. In 2021, families were formed by 51.6 thousand such couples, i.e. 34.2 thousand more

niż dziesięć lat wcześniej. Ich udział w strukturze rodzin według typów był niewielki i wyniósł 9,0%, jednak w porównaniu z 2011 r. zwiększył się o 6,1 p. proc.

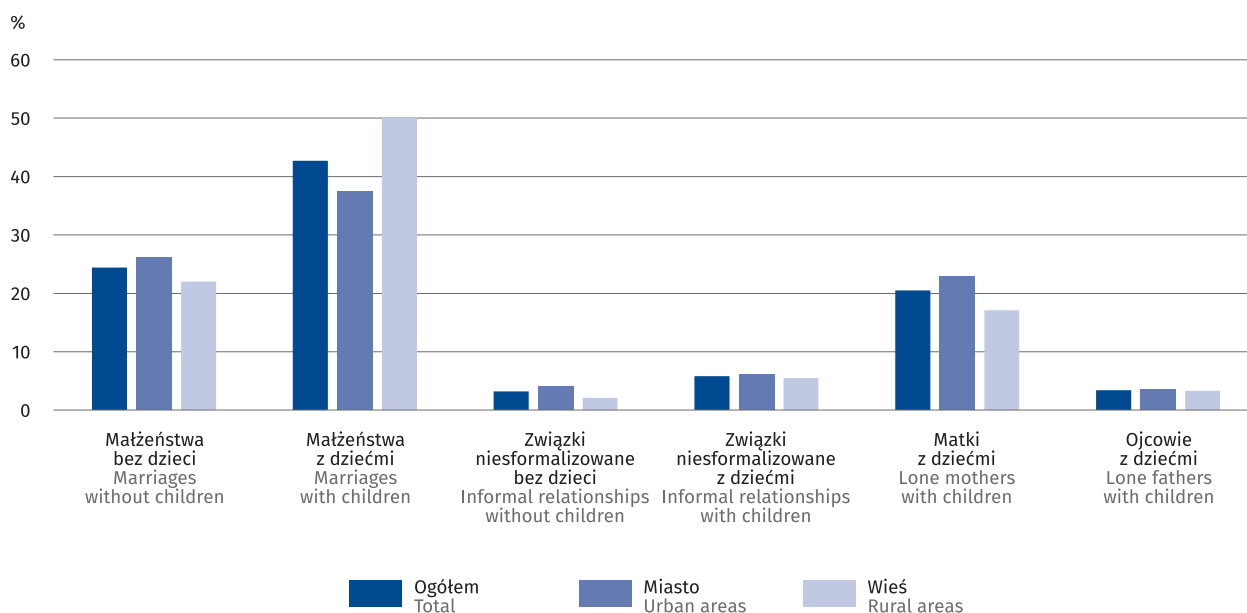
Według NSP 2021, wśród par pozostających w związkach małżeńskich największe zmiany dotyczyły grupy małżeństw z dziećmi. Pomimo spadku ich liczby w porównaniu z 2011 r. o 57,1 tys., tj. o 18,9%, niezmiennie ta grupa pozostawała najczęstszym typem rodzin stanowiąc w województwie 42,7% w 2021 r. Wśród tych rodzin spadek w odniesieniu do 2011 r. bardziej zaznaczył się w miastach (o 25,8%) niż na wsiach (o 10,0%). Warto dodać, że małżeństwa z dziećmi stanowiły w 2021 r. ponad połowę (50,1%) rodzin zamieszkałych na wsiach. W miastach ich udział był mniejszy (37,5% wszystkich rodzin tam zamieszkałych), ale również były najczęstszym typem rodzin tam zamieszkałych. Na przestrzeni lat 2011-2021 odnotowano też spadek liczby małżeństw bez dzieci (o 12,0 tys., tj. o 7,9%). Wystąpił on tylko w miastach – o 13,8% (na wsiach wzrost 4,1%).

than ten years earlier. Their share in the structure of families by type was small at 9.0%, but increased by 6.1 pp compared with 2011.

According to the 2021 Census, among marriages, the group of marriages with children underwent the greatest changes. Despite a decrease in their number compared with 2011 by 57.1 thousand, i.e. 18.9%, invariably this group remained the most common type of family constituting 42.7% in the voivodship in 2021. Among these families, the decrease in relation to 2011 was more marked in urban areas (by 25.8%) than in rural areas (by 10.0%). It is worth noting that marriages with children accounted for more than half (50.1%) of families living in rural areas in 2021. In urban areas, their share was lower (37.5% of all families residing there), but they were also the most common type of family residing there. Between 2011 and 2021, there was also a decrease in the number of marriages without children (by 12.0 thousand, or 7.9%). This occurred only in urban areas – by 13.8% (in rural areas, an increase of 4.1%).

Wykres 2. Struktura rodzin według typów i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 2. Structure of families by types and place of residence in 2021

Dane spisowe wskazują, że w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim zdecydowana większość par pozostających w związkach niesformalizowanych, tj. 65,7% (33,9 tys.) mieszkała w miastach. W porównaniu z NSP 2011 ich liczba zwiększyła się tam blisko 2,5 - krotnie. Z kolei na wsiach wzrost liczby wspomnianych par był większy, tj. ponad 4,5-krotny (do 17,7 tys.

Census data indicate that in 2021 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship a vast majority of couples in informal relationships, i.e. 65.7% (33.9 thousand) lived in urban areas. Compared with the 2011 Census, their number there increased nearly 2.5 times. In rural areas, on the other hand, the increase in the number of the aforementioned couples was greater, i.e. over

takich par w 2021 r.). Większość, bo 64,5% wszystkich związków niesformalizowanych, to pary z dziećmi. Na wsiach dzieci posiadało 72,7% wszystkich związków niesformalizowanych. Było to o 12,5 p. proc. więcej niż miastach.

Według NSP 2021 większość rodzin niepełnych (64,9%) mieszkała w miastach. Na przestrzeni lat 2011-2021 liczba rodzin tworzonych przez samotnie wychowujące dzieci matki albo ojców zwiększyła się zarówno w miastach (o 1,8% do 88,7 tys. w 2021 r.), jak i na wsiach (o 8,1% do 48,1 tys. w 2021 r.). W miastach więcej niż co czwarta rodzina była rodziną niepełną, a na wsiach co piąta. W porównaniu z danymi spisowymi z 2011 r. udział tych rodzin zwiększył się odpowiednio o 3,0 p. proc. w miastach i o 1,0 p. proc. na wsiach.

W omawianych latach uwagę zwraca też wzrost liczby ojców samodzielnie wychowujących dzieci o 17,2% do 19,4 tys. w 2021 r. Jednak ich udział w strukturze rodzin według typów, był nadal niewielki (3,4% wszystkich rodzin w województwie). Wśród rodzin niepełnych w 2021 r. większość (85,8%) to matki samotnie wychowujące dzieci.

Analiza danych spisowych wskazuje na zróżnicowanie struktury rodzin według typów w województwie kujawsko-pomorskim w ujęciu terytorialnym. W 2021 r. spośród wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu jedno z najniższych odsetków małżeństw (zawierające się w przedziale od 61,3% we Włocławku do 64,8% w Grudziądzu) oraz jedno z najwyższych odsetków rodzin niepełnych (od 30,2% we Włocławku do 25,8% w Grudziądzu) wystąpiły we wszystkich miastach na prawach powiatu, w tym w obu miastach wojewódzkich. Przy czym Bydgoszcz i Toruń wyróżniały się także pod względem jednych z najwyższych odsetków liczby związków niesformalizowanych w województwie (odpowiednio 11,6% i 10,6%).

Największy odsetek rodzin tworzonych przez małżeństwa (72,9%), a zarazem najmniejszy odsetek związków niesformalizowanych (5,2%) odnotowano w 2021 r. w powiecie radziejowskim. Uwagę zwracają też powiaty bydgoski i toruński, gdyż jedynie w tych powiatach w strukturze rodzin według typów odnotowano odsetek rodzin niepełnych był mniejszy niż 20,0%, przy czym najniższy dotyczył powiatu bydgoskiego (19,4%).

4.5-fold (up to 17.7 thousand such couples in 2021). The majority, 64.5%, of all informal relationships were couples with children. In rural areas, 72.7% of all couples in informal relationships had children. This was 12.5 pp more than in urban areas.

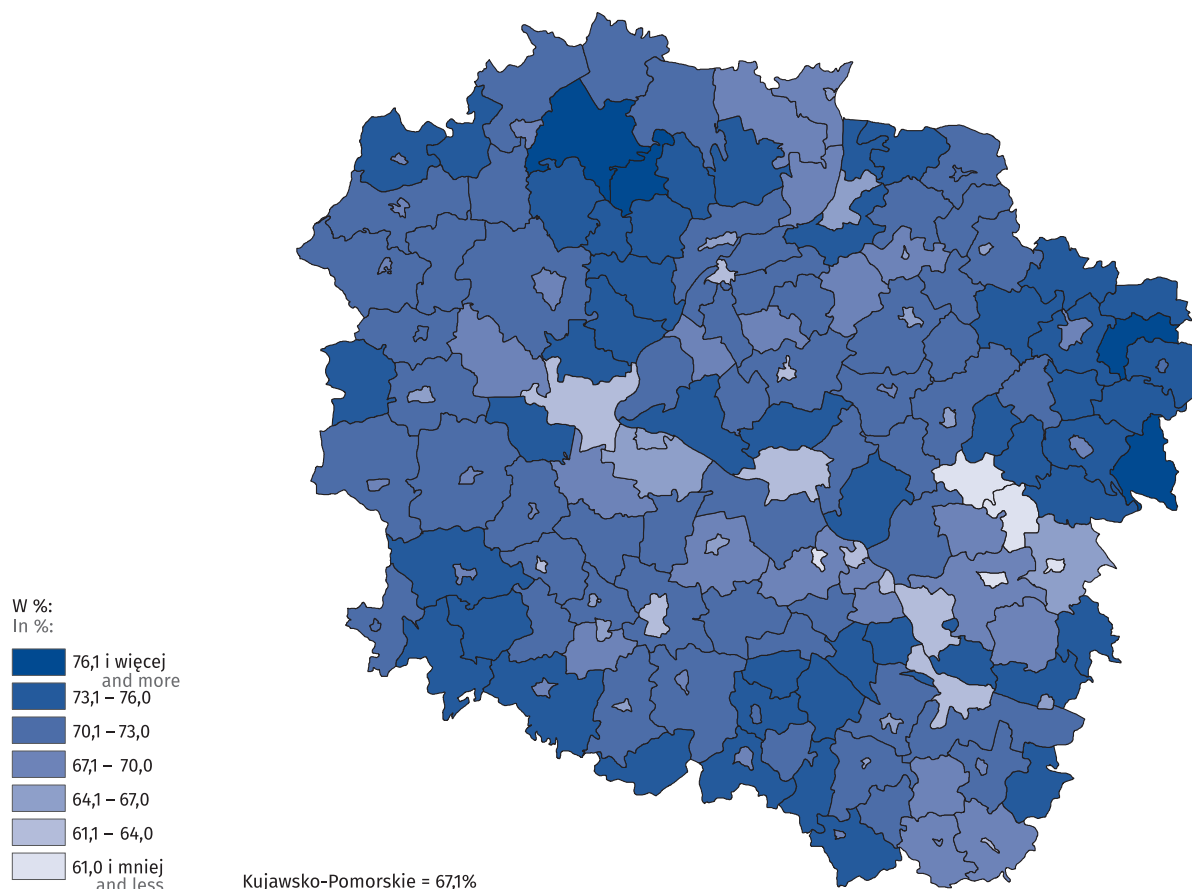
According to the 2021 Census, the majority of single-parent families (64.9%) lived in urban areas. Over the period 2011-2021, the number of families formed by lone mothers or fathers increased both in urban areas (by 1.8% to 88.7 thousand in 2021) and in rural areas (by 8.1% to 48.1 thousand in 2021). In urban areas, more than one in four families was a single-parent family, and in rural areas, one in five. Compared with the 2011 Census data, the share of these families increased by 3.0 pp in urban areas and by 1.0 pp in rural areas, respectively.

Also of note in the years under analysis is the increase in the number of fathers raising children on their own by 17.2% to 19.4 thousand in 2021. However, their share in the structure of families by type, was still small (3.4% of all families in the voivodship). Among single-parent families in 2021, the majority (85.8%) were lone-mother families.

The analysis of census data indicates a differentiation of the structure of families by type in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship by territory. In 2021, among all powiats and cities with powiat status, some of the lowest percentages of marriages (ranging from 61.3% in Włocławek to 64.8% in Grudziądz) and some of the highest percentages of single-parent families (ranging from 30.2% in Włocławek to 25.8% in Grudziądz) occurred in all cities with powiat status, including both capital cities of the voivodship. At the same time, Bydgoszcz and Toruń were also distinguished by having some of the highest percentages of informal relationships in the voivodship (11.6% and 10.6%, respectively).

In 2021, the highest percentage of families formed by marriages (72.9%) and at the same time the lowest percentage of informal relationships (5.2%) were recorded in the Radziejowski Powiat. Attention is also drawn to the Bydgoski and Toruński powiats, as only in these powiats in the structure of families by type was the percentage of single-parent families noted to be lower than 20.0%, the lowest being in the Bydgoski Powiat (19.4%).

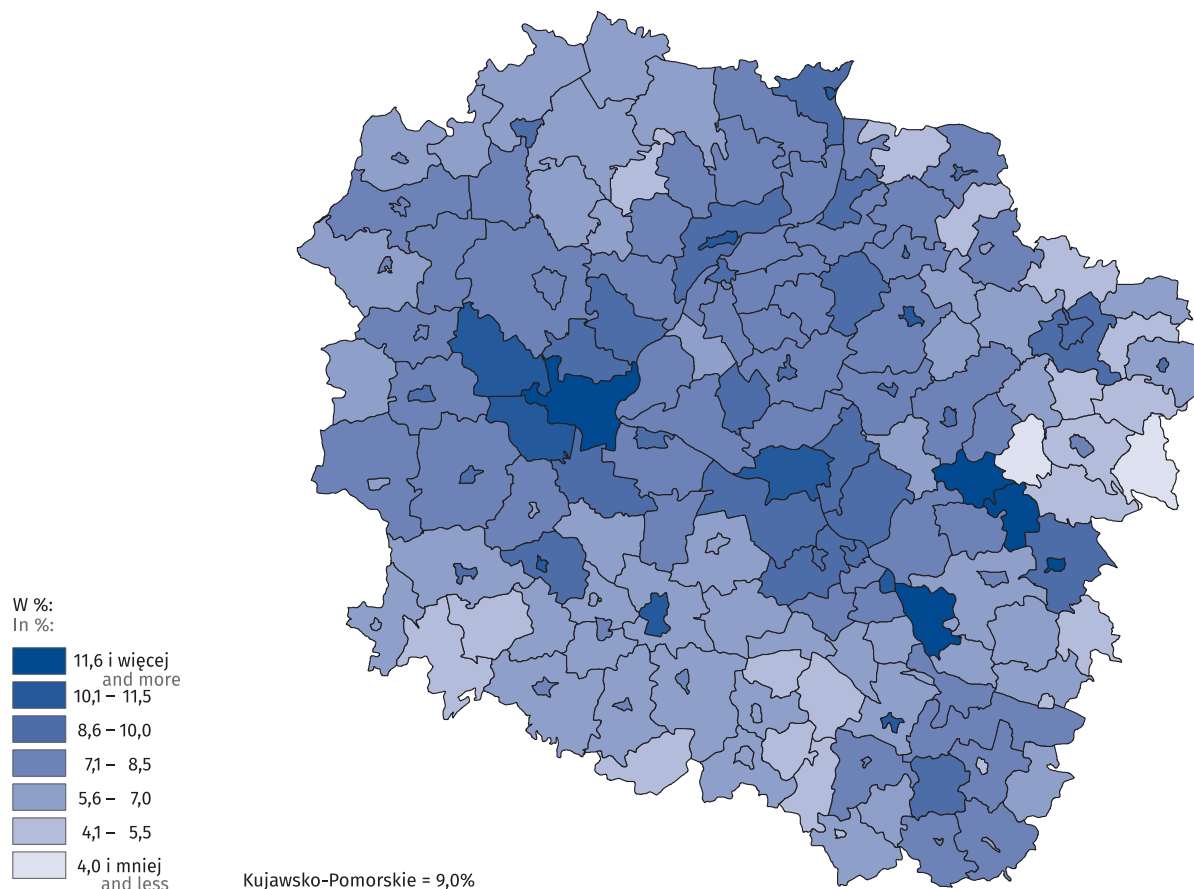
Mapa 6. Udział małżeństw w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.
 Map 6. Share of marriages in the total number of families in 2021

Różnice w strukturze rodzin według typów widoczne były w 2021 r. również na niższym poziomie podziału terytorialnego, tj. w 179 jednostkach podziału terytorialnego. Odsetek małżeństw kształtował się tam w przedziale od 53,5% w mieście Skępe do 77,8% w gminie wiejskiej Lniano. W przypadku małżeństw z dziećmi – największą wartość odnotowano w gminie wiejskiej Bartniczka (57,1% wszystkich rodzin w tej gminie), a najmniejszą w gminie miejskiej Ciechocinek (32,4%). W 78,8% wszystkich omawianych jednostek terytorialnych w województwie odsetek małżeństw z dziećmi w strukturze rodzin według typów przewyższał ten notowany w województwie.

Differences in the structure of families by type were also visible in 2021 at the lower level of territorial division, i.e. in 179 units of territorial division. The percentage of marriages there ranged from 53.5% in the town of Skępe to 77.8% in the rural gmina of Lniano. In the case of marriages with children – the highest value was recorded in the rural gmina of Bartniczka (57.1% of all families in this gmina) and the lowest in the urban gmina of Ciechocinek (32.4%). In 78.8% of all the analysed territorial units in the voivodship, the percentage of marriages with children in the structure of families by type exceeded that recorded in the voivodship.

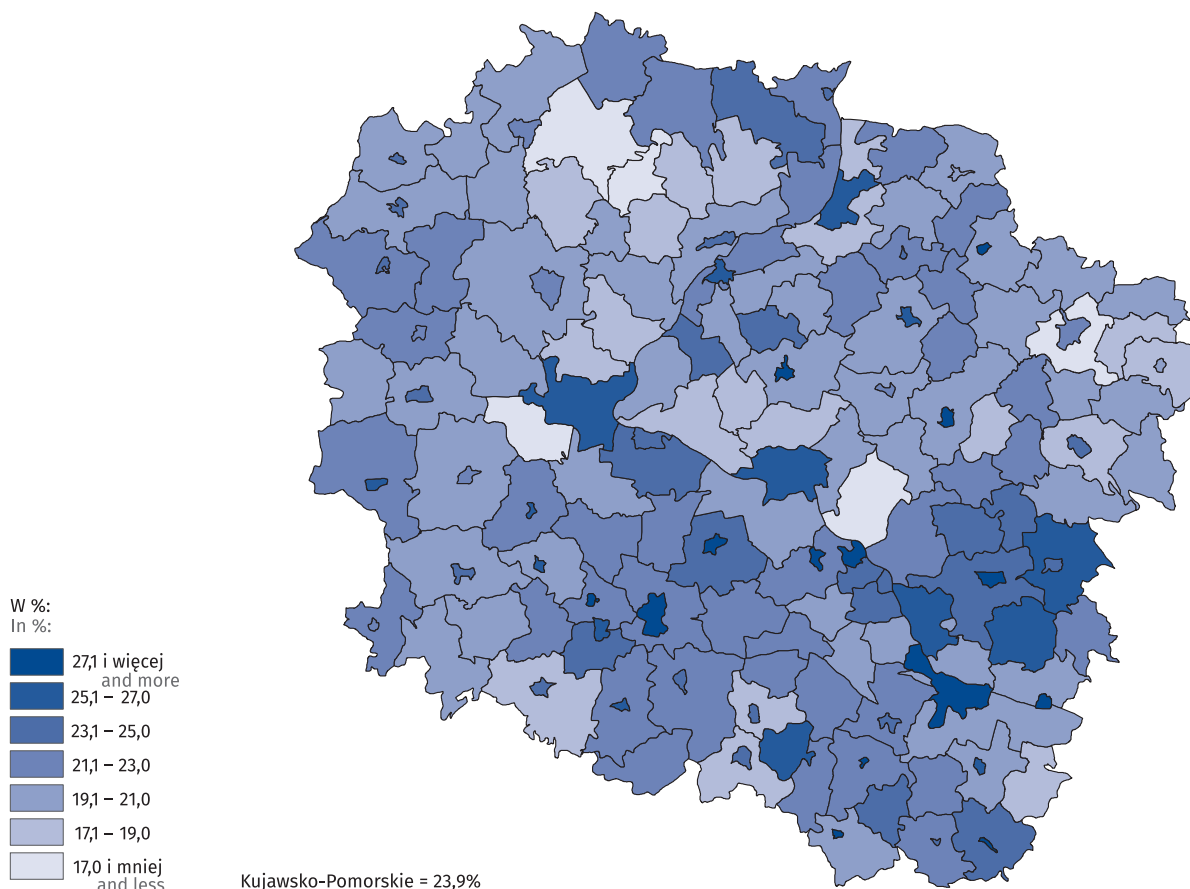
Mapa 7. Udział związków niesformalizowanych w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.
 Map 7. Share of informal relationships in the total number of families in 2021

We wspomnianym wyżej mieście Skępe w 2021 r. odnotowano najwyższy spośród wszystkich jednostek terytorialnych w województwie odsetek związków niesformalizowanych. Więcej niż co piąta rodzina tam tworzona była przez taki związek – w większości były to pary z dziećmi (62,1%). Przy czym najwyższy odsetek par w związkach niesformalizowanych z dziećmi (15,3%) wystąpił w gminie wiejskiej Zbójno. Najniższy odsetek związków niesformalizowanych odnotowano w gminie wiejskiej Brzuze (3,7%). W większości, tj. w 141 ze 179 omawianych jednostek terytorialnych w województwie udział rodzin tworzonych przez związki niesformalizowane w ogólnej liczbie rodzin był niższy niż 9,0%, tj. niż średni notowany w województwie.

In the aforementioned town of Skępe, in 2021, the highest percentage of informal relationships was recorded among all territorial units in the voivodship. More than every fifth family there was formed by such a relationship – mostly couples with children (62.1%). While the highest percentage of couples in informal relationships having children (15.3%) occurred in the rural gmina of Zbójno. The lowest percentage of informal relationships was recorded in the rural gmina of Brzuze (3.7%). In most, i.e. 141 out of 179 analysed territorial units in the voivodship, the share of families formed by informal relationships in the total number of families was lower than 9.0%, i.e. lower than the average recorded in the voivodship.

Mapa 8. Udział rodzin niepełnych w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.
 Map 8. Share of single-parent families in the total number of families in 2021

Udział rodzin niepełnych w strukturze rodzin według typów w 2021 r. zawierał się w przedziale od 15,6% w gminie wiejskiej Obrowo do 31,7% w gminie miejskiej Lipno. W 72,1% wszystkich jednostek terytorialnych jego wartość była niższa niż średnia w województwie. Warto podkreślić, że we wszystkich omawianych jednostkach większość rodzin niepełnych stanowiły te tworzone przez samotne matki z dziećmi.

Na przestrzeni lat 2011-2021 w strukturze rodzin według typów we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu odnotowano spadek udziału małżeństw (od 5,9 p. proc. w powiecie tucholskim do 9,8 p. proc. w powiecie golubsko-dobrzyńskim), w tym małżeństw z dziećmi (od 5,6 p. proc. w powiecie sępoleńskim do 9,2 p. proc. we Włocławku). Dodatkowo w 11 powiatach zwiększył się udział małżeństw bez dzieci, przy czym najbardziej w powiecie tucholskim (o 2,6 p. proc.). Warto dodać, że w strukturze wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu wzrósł też udział związków niesformalizowanych (od 3,9 p. proc. w powiecie ra-

The share of single-parent families in the structure of families by type in 2021 ranged from 15.6% in the rural gmina of Obrowo to 31.7% in the urban gmina of Lipno. In 72.1% of all territorial units, its value was lower than the average in the voivodship. It is worth noting that in all the analysed units, the majority of single-parent families were those formed by lone mothers with children.

In the years 2011-2021, in the structure of families by type, all powiats and cities with powiat status recorded a decrease in the share of marriages (from 5.9 pp in the Tucholski Powiat to 9.8 pp in the Golubsko-Dobrzyński Powiat), including marriages with children (from 5.6 pp in the Sępoleński Powiat to 9.2 pp in Włocławek). Additionally, the share of marriages without children increased in 11 powiats, with the largest increase in the Tucholski Powiat (by 2.6 pp). It is worth adding that in the structure of all powiats and cities with powiat status, the share of informal relationships also increased (from 3.9 pp in the Radziejowski Pow-

dziejowskim do 7,7 p. proc. w Bydgoszczy) oraz rodzin niepełnych (od 0,4 p. proc. w powiecie tucholskim do 4,1 p. proc. we Włocławku), w tym zarówno matek z dziećmi, jak i ojców z dziećmi.

iat to 7.7 pp in Bydgoszcz) and of single-parent families (from 0.4 pp in the Tucholski Powiat to 4.1 pp in Włocławek), including both mothers with children and fathers with children.

2.2. Rodziny z dziećmi w tym rodziny wielodzietne

2.2. Families with children including multi-child families

Podstawą do wyodrębnienia rodzin według typów, w tym rodzin wielodzietnych (z co najmniej trojgiem dzieci) jest istnienie więzi między rodzicami i dziećmi (niekoniecznie biologicznej).

The basis for distinguishing families by type, including multi-child families (with at least three children), is the existence of ties between parents and children (not necessarily biological).

Wyniki ostatniego spisu wskazują, że w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim mieszkało 414,6 tys. rodzin z dziećmi (5,3% wszystkich w Polsce). Ich liczba zmniejszyła się w odniesieniu do danych z NSP 2011 o 6,5% (w Polsce zmniejszyła się o 4,1%). Spadek wystąpił jedynie w miastach (o 11,2%). Na wsiach odnotowano nieznaczny wzrost (o 0,3%). Rodziny z dziećmi stanowiły 72,4% wszystkich rodzin w województwie. Było to o 1,2 p. proc. mniej niż dziesięć lat wcześniej.

The results of the latest census indicate that in 2021, 414.6 thousand families with children lived in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (5.3% of all in Poland). Their number decreased in relation to 2011 Census data by 6.5% (in Poland it decreased by 4.1%). The decrease occurred only in urban areas (by 11.2%). There was a slight increase (by 0.3%) in rural areas. Families with children accounted for 72.4% of all families in the voivodship. This was 1.2 pp less than ten years earlier.

Zarówno w 2021 r., jak i w 2011 r., najwięcej rodzin w województwie posiadało jedno dziecko (w 2021 r. 55,5%). Nieco więcej niż co trzecia rodzina miała dwoje dzieci, a co dziesiąta posiadała troje lub większą liczbę dzieci. W porównaniu z danymi spisowymi z 2011 r. zwiększył się odsetek rodzin posiadających jedno dziecko (o 1,4 p. proc.) oraz tych z dwojgiem dzieci (o 0,8 p. proc.). Natomiast zmalał tych posiadających troje i więcej dzieci, tj. rodzin wielodzietnych (o 2,1 p. proc.). Podobne zmiany w strukturze rodzin według liczby posiadanych dzieci wystąpiły wśród rodzin zamieszkałych na wsiach. W miastach, poza wzrostem odsetka rodzin z jednym dzieckiem, zmalał też odsetek rodzin posiadających dwoje dzieci oraz tych posiadających troje i więcej dzieci.

In both 2021 and 2011, the largest number of families in the voivodship had one child (55.5% in 2021). Slightly more than one in three families had two children and one in ten had three or more children. Compared with the 2011 Census data, the percentage of families with one child increased (by 1.4 pp) and those with two children increased (by 0.8 pp). On the other hand, the percentage of those with three and more children, i.e. multi-child families, decreased (by 2.1 pp). Similar changes in the structure of families by number of children occurred among families living in rural areas. In urban areas, in addition to the increase in the percentage of families with one child, the percentage of families with two children and those with three and more children also decreased.

Rodzin wielodzietnych według NSP 2021 było w województwie kujawsko-pomorskim 42,1 tys. (5,1% wszystkich w Polsce), tj. o 12,1 tys. (o 22,4%) mniej niż w 2011 r. W 2021 r. co dziesiąta rodzina w województwie była wielodzietna, a dziesięć lat wcześniej nieco ponad co ósma.

According to the 2021 Census, there were 42.1 thousand multi-child families in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (5.1% of all families in Poland), i.e. 12.1 thousand (22.4%) fewer than in 2011. In 2021, one in ten families in the voivodship was multi-child, while ten years earlier, slightly more than one in eight.

Więcej rodzin wielodzietnych według NSP 2021, podobnie jak w 2011 r., wychowywało dzieci na wsiach niż w miastach. W 2021 r. ze wszystkich rodzin z dziećmi na wsiach, 13,7% posiadało troje i więcej dzieci (w 2011 r. 18,0%). Natomiast w miastach ich udział był prawie dwukrotnie niższy (7,4% w 2021 r.; a w 2011 r. 8,3%).

More multi-child families according to the 2021 Census, as in 2011, were raising children in rural areas than in urban areas. In 2021, of all families with children in rural areas, 13.7% had three or more children (18.0% in 2011). In contrast, their share was almost twice as low in urban areas (7.4% in 2021; and 8.3% in 2011).

Tablica 7. Rodziny z dziećmi według miejsca zamieszkania i liczby dzieci
Table 7. Families with children by place of residence and number of children

Rodziny z dziećmi Families with children	Ogółem Total		Miasto Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	443520	414573	264773	235247	178748	179326
z 1 dzieckiem with 1 child	240079	230013	157429	143130	82650	86883
z 2 dziećmi with 2 children	149226	142491	85330	74699	63897	67792
z 3 dziećmi with 3 children	39587	32275	17168	13741	22418	18534
z 4 i więcej dziećmi with 4 and more children	14627	9794	4846	3677	9783	6117
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z 1 dzieckiem with 1 child	54,1	55,5	59,5	60,8	46,2	48,4
z 2 dziećmi with 2 children	33,6	34,4	32,2	31,8	35,7	37,8
z 3 dziećmi with 3 children	8,9	7,8	6,5	5,8	12,5	10,3
z 4 i więcej dziećmi with 4 and more children	3,3	2,4	1,8	1,6	5,5	3,4

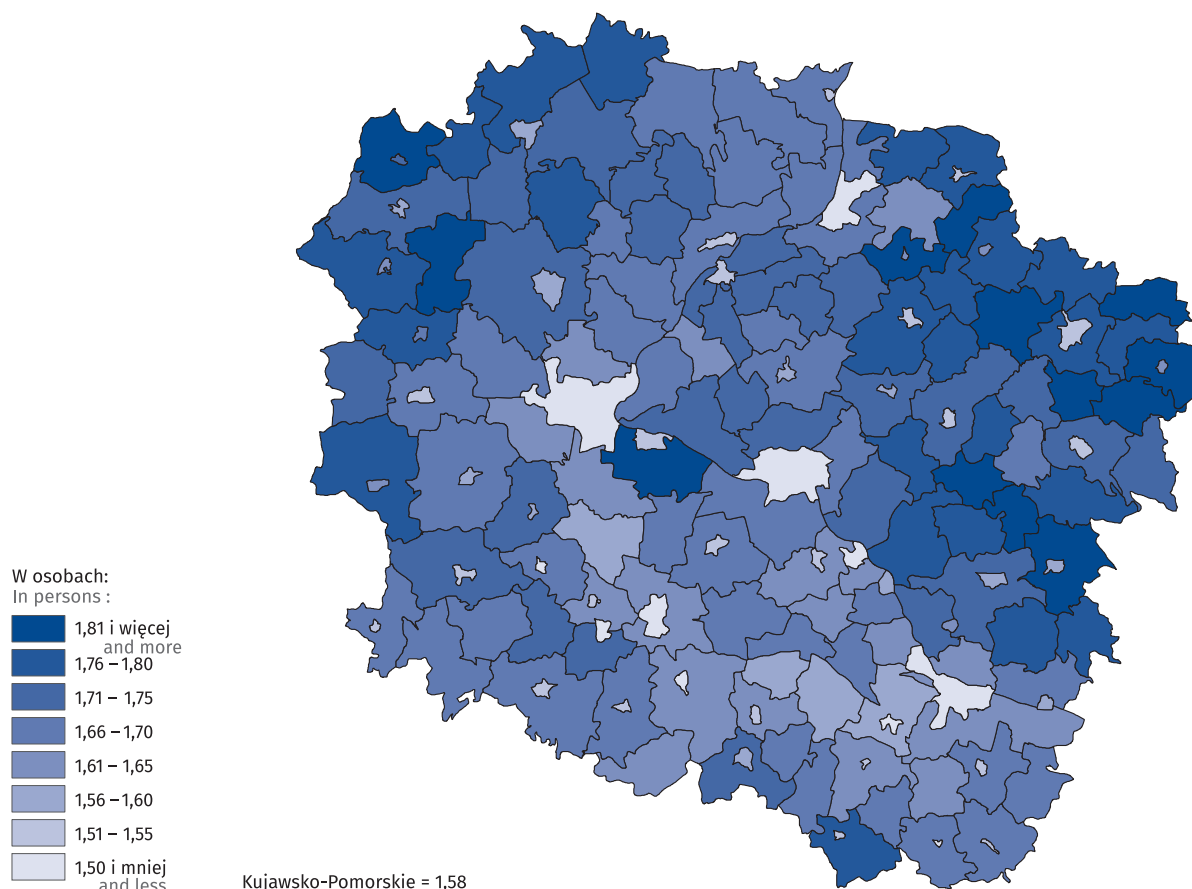
Według wyników NSP, w 2021 r. w rodzinach w województwie kujawsko-pomorskim wychowywało się 655,4 tys. dzieci, tj. o 9,4% mniej niż dziesięć lat wcześniej. Większość dzieci wychowywały rodziny w miastach (53,4%) – podobnie było w 2011 r. (55,4%).

Przeciętnie w 2021 r. przypadało 1,58 dzieci na jedną rodzinę (1,63 dziecka w rodzinie w 2011 r.). Na wsiach było to średnio 1,70 dzieci w rodzinie, a w miastach mniej, czyli 1,49 w rodzinie.

According to the results of the Census, in 2021, 655.4 thousand children were being brought up in families in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, i.e. 9.4% fewer than ten years earlier. Most of the children were raised by families in urban areas (53.4%) – the same was true in 2011 (55.4%).

On average, there were 1.58 children per family in 2021 (1.63 children per family in 2011). In rural areas, this was an average of 1.70 children per family, and in urban areas it was fewer, at 1.49 per family.

Mapa 9. Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r.
 Map 9. Average number of children in the family in 2021

W 77,1% wszystkich jednostek terytorialnych w województwie przypadało przeciętnie więcej dzieci w rodzinie niż średnio w województwie. Najwięcej odnotowano w obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Skępe (przeciętnie po 1,86 dziecka w rodzinie). Najmniej, bo średnio 1,43 dziecka w rodzinie, przypadało we Włocławku. Jedne z najniższych wartości omawianego wskaźnika charakteryzowały oba miasta wojewódzkie, tj. Bydgoszcz (przeciętnie 1,45 dzieci w rodzinie) oraz Toruń (przeciętnie 1,48 dzieci w rodzinie).

In 77.1% of all territorial units in the voivodship, there were on average more children per family than the voivodship average. The highest number was recorded in the rural area of the urban-rural gmina of Skępe (an average of 1.86 children per family). The smallest number, 1.43 children per family on average, was in Włocławek. One of the lowest values of the indicator was characteristic for both capital cities of the voivodship, i.e. Bydgoszcz (an average of 1.45 children per family) and Toruń (an average of 1.48 children per family).

2.3. Rodziny z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu

2.3. Families with dependent children aged up to 24

Według wyników NSP 2021 większość (62,3% – tyle samo w Polsce) z 414,6 tys. rodzin w województwie kujawsko-pomorskim posiadało na utrzymaniu dzieci w wieku do 24 lat, tj. osoby w tym wieku, które nie posiadały własnego źródła utrzymania i pozostawały na utrzy-

According to the results of the 2021 Census, the majority (62.3% – the same percentage in Poland) of the 414.6 thousand families in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship had dependent children aged up to 24, i.e. persons of that age who did not have their own source

manii osoby z rodziny. W porównaniu z danymi z NSP 2011 udział takich rodzin zmniejszył się o 6,0 p. proc. Zmniejszyła się także o 14,7% (do 418,9 tys. w 2021 r.) liczba dzieci w wieku 0-24 lata, które pozostawały na utrzymaniu w rodzinie.

Ze wszystkich rodzin z dziećmi w wieku do 24 lat na utrzymaniu, najwięcej, tj. 64,0% stanowiły małżeństwa. Było to o 9,7 p. proc. mniej niż 2011 r. Drugą znaczącą grupą, stanowiącą 22,1% rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu, były tworzone przez samotne matki. Ich udział w porównaniu z 2011 r. zwiększył się o 1,3 p. proc. Wzrosty udziałów wystąpiły także w związkach niesformalizowanych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu (z 3,1% do 10,5% w 2021 r.) oraz wśród samotnych ojców z takimi dziećmi (z 2,5% w 2011 r. do 3,3% w 2021 r.).

Zauważa się zatem, że wprawdzie na przestrzeni lat 2011-2021 zmniejszyła się liczba rodzin z dziećmi w wieku do 24 lat, to częściej były one wychowywane w ro-

of income and were dependent on a family member. Compared with data from the 2011 Census, the share of such families decreased by 6.0 pp. The number of dependent children aged 0-24 also decreased by 14.7% (to 418.9 thousand in 2021).

Of all families with dependent children aged up to 24, marriages accounted for the largest percentage, 64.0%. This was 9.7 pp lower than in 2011. The second significant group, accounting for 22.1% of families with dependent children aged up to 24, was formed by lone mothers. Their share increased by 1.3 pp compared with 2011. Increases in shares also occurred in couples in informal relationships having dependent children aged up to 24 (from 3.1% to 10.5% in 2021) and among lone fathers with such children (from 2.5% in 2011 to 3.3% in 2021).

It is therefore noted that, although the number of families with children aged up to 24 decreased between 2011 and 2021, they were more likely to be raised in

Tablica 8. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu według miejsca zamieszkania i typu rodziny

Table 8. Families with dependent children aged up to 24 by place of residence and type of family

Typy rodzin z dziećmi Types of families with children	Ogółem Total		Miasto Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	302954	258417	175640	141703	127315	116714
Małżeństwa Marriages	223151	165430	121889	83041	101262	82389
Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a	9317	27225	6860	16362	2457	10863
Matki z dziećmi Lone mothers with children	63011	57126	42241	37229	20770	19897
Ojcowie z dziećmi Lone fathers with children	7476	8636	4651	5071	2825	3565
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Małżeństwa Marriages	73,7	64,0	69,4	58,6	79,5	70,6
Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a	3,1	10,5	3,9	11,5	1,9	9,3
Matki z dziećmi Lone mothers with children	20,8	22,1	24,0	26,3	16,3	17,0
Ojcowie z dziećmi Lone fathers with children	2,5	3,3	2,6	3,6	2,2	3,1

a W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

a In the 2021 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

dzinach niepełnych, szczególnie przez samotne matki, jak i w związkach niesformalizowanych.

Analizując strukturę rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu w 2021 r. zauważa się, że najwięcej, bo ponad połowa takich rodzin w województwie, tj. 51,4% posiadała jedno dziecko. Dwoje dzieci na utrzymaniu posiadało 38,2% rodzin, a 8,2% – troje dzieci. Najmniej, bo 2,2% było tych z czworgiem lub większą liczbą dzieci do 24 lat na utrzymaniu.

Struktura ta była zróżnicowana w poszczególnych typach rodziny. Wśród małżeństw 44,8% posiadało jedno dziecko na utrzymaniu, a 43,4% dwoje dzieci. W każdym z pozostałych typów rodzin większość stanowiły rodziny z jednym dzieckiem na utrzymaniu. Sytuacja taka dotyczyła 53,9% związków niesformalizowanych, 66,0% samotnych matek z dziećmi oraz w największym stopniu ojców z dziećmi (74,2%). Warto dodać, że największy udział rodzin z czworgiem i większą liczbą dzieci wystąpił w związkach niesformalizowanych (2,9%), a zaraz potem w małżeństwach (2,4%).

W 2021 r. ze wszystkich rodzin mieszkających w miastach ponad połowa, tj. 55,7% posiadała na utrzymaniu jedno dziecko, przy czym odsetki te były wyższe dla rodzin niepełnych (samotni ojcowie 75,7%, samotne matki 67,3%), jak i w związkach niesformalizowanych (56,9%). Na wsiach rodziny z jedynakami stanowiły mniej niż połowę (46,2%) wszystkich mieszkających tam rodzin z dziećmi i podobnie, jak w miastach, wyższe odsetki odnotowano wśród rodzin niepełnych – zarówno matek wychowujących samotnie dzieci (63,5%), jak i ojców z dziećmi (72,0%). Na wsiach wyższe niż w miastach odnotowano odsetki rodzin wychowujących odpowiednio: dwoje dzieci (40,7% – o 4,5 p. proc. więcej niż w miastach), troje dzieci (10,2% – o 3,7 p. proc. więcej niż w miastach) oraz czworo i więcej dzieci (2,9%, tj. o 0,8 p. proc. więcej niż wśród rodzin zamieszkujących w miastach).

Wyniki spisu wskazują, że w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim przypadało przeciętnie 162 dzieci w wieku do 24 lat na 100 rodzin z dziećmi na utrzymaniu (tyle samo w 2011 r.; w Polsce w 2021 r. 163 dzieci). W rodzinach mieszkających w miastach było to 155 dzieci na 100 rodzin, tj. przeciętnie o 16 dzieci na 100 rodzin mniej niż na wsiach. W porównaniu z danymi z NSP 2011 przeciętna liczba dzieci w wieku 0-24 lata pozostających na utrzymaniu w miastach zwiększyła się o 3 dzieci na 100 rodzin, a na wsiach zmniejszyła się o 5 dzieci na 100 rodzin.

Biorąc pod uwagę typy rodzin – w 2021 r. najwięcej dzieci, podobnie jak dziesięć lat wcześniej, pozostawało na utrzymaniu w małżeństwach (przeciętnie 170

single-parent families, especially by lone mothers, as well as in informal relationships.

Analysing the structure of families with dependent children aged up to 24 in 2021, it is noted that the largest number, more than half of such families in the voivodship, i.e. 51.4%, had one child. Two dependent children were in 38.2% of families, and 8.2% of families had three children. The fewest, 2.2%, were those with four or more dependent children aged up to 24.

This structure varied between family types. Among marriages, 44.8% had one dependent child and 43.4% had two children. In each of the other family types, the majority were families with one dependent child. This was the case for 53.9% of couples in informal relationships, 66.0% of lone mothers with children and, to the greatest extent, fathers with children (74.2%). It is worth mentioning that the largest share of families with four or more children occurred in couples in informal relationships (2.9%), followed immediately by marriages (2.4%).

In 2021, of all families living in urban areas, more than half, i.e. 55.7%, had one dependent child, with higher percentages for single-parent families (lone fathers 75.7%, lone mothers 67.3%) as well as those in informal relationships (56.9%). In rural areas, single-parent families accounted for less than half (46.2%) of all families with children living there and, as in urban areas, higher percentages were recorded among single-parent families – both lone mothers (63.5%) and lone fathers with children (72.0%). In rural areas, higher percentages of families raising, respectively, two children (40.7% – 4.5 pp higher than in urban areas), three children (10.2% – 3.7 pp higher than in urban areas) and four or more children (2.9%, i.e. 0.8 pp higher than among families living in urban areas) were recorded than in urban areas.

The results of the census indicate that in 2021, there were on average 162 children aged up to 24 per 100 families with dependent children in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (the same in 2011; in Poland in 2021, 163 children). In families living in urban areas, there were 155 children per 100 families, i.e. on average 16 children per 100 families fewer than in rural areas. Compared with data from the 2011 Census, the average number of dependent children aged 0-24 in urban areas increased by 3 children per 100 families, while in rural areas it decreased by 5 children per 100 families.

Taking into account family types – in 2021, the largest number of children, as ten years earlier, were dependent in marriages (on average 170 per 100 families) –

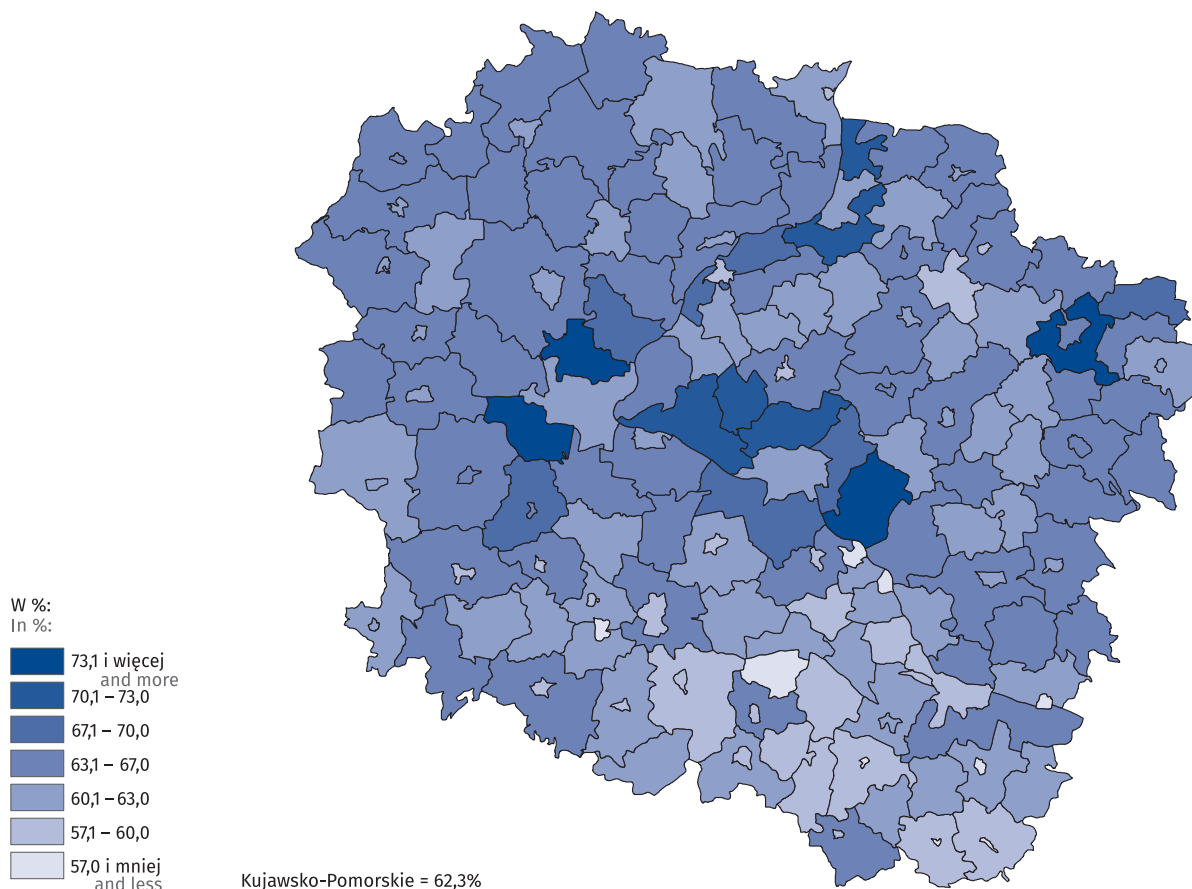
na 100 rodzin) –zarówno w miastach (162 na 100 rodzin), jak i na wsiach (179 na 100 rodzin). W związkach niesformalizowanych było to średnio 162 dzieci na 100 rodzin, czyli o 3 dzieci na 100 rodzin więcej niż dziesięć lat wcześniej (wzrost odnotowano jedynie w miastach). Taki sam wzrost wystąpił wśród ojców samotnie wychowujących dzieci.

Analizując zmiany, jakie zaszły w 2021 r. od poprzedniego spisu pod względem liczby dzieci na utrzymaniu w poszczególnych typach rodzin to najbardziej zwiększyła się ich liczba wśród małżeństw zamieszkałych w miastach (ze 157 do 162 na 100 rodzin), a zaraz potem wśród ojców samotnie wychowujących dzieci w miastach (ze 126 do 130 na 100 rodzin). Na wsiach największa zmiana wystąpiła również wśród małżeństw – był to jednak spadek – ze 183 do 179 dzieci na 100 rodzin w 2021 r. W przypadku matek z dziećmi liczba dzieci na ich utrzymaniu pozostała na tym samym poziomie, tj. 143 dzieci na 100 rodzin (zmiana ta była widoczna tylko na wsiach – spadek z 148 do 147 na 100 rodzin).

both in urban areas (162 per 100 families) and in rural areas (179 per 100 families). In couples in informal relationships, there were on average 162 children per 100 families, which is 3 children per 100 families more than ten years earlier (an increase was recorded only in urban areas). The same increase occurred among lone fathers.

Analysing the changes in 2021 relative to the previous census in terms of the number of dependent children per family type, it can be noted that it was among marriages living in urban areas that the number increased the most (from 157 to 162 per 100 families), followed immediately by lone fathers in urban areas (from 126 to 130 per 100 families). In rural areas, the largest change also occurred among marriages – but it was a decrease – from 183 to 179 children per 100 families in 2021. For mothers with children, the number of dependent children remained the same, i.e. 143 children per 100 families (this change was only seen in rural areas – a decrease from 148 to 147 per 100 families).

Mapa 10. Udział rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu w liczbie rodzin z dziećmi ogółem w 2021 r.
Map 10. Share of families with dependent children aged up to 24 in the total number of families with children in 2021

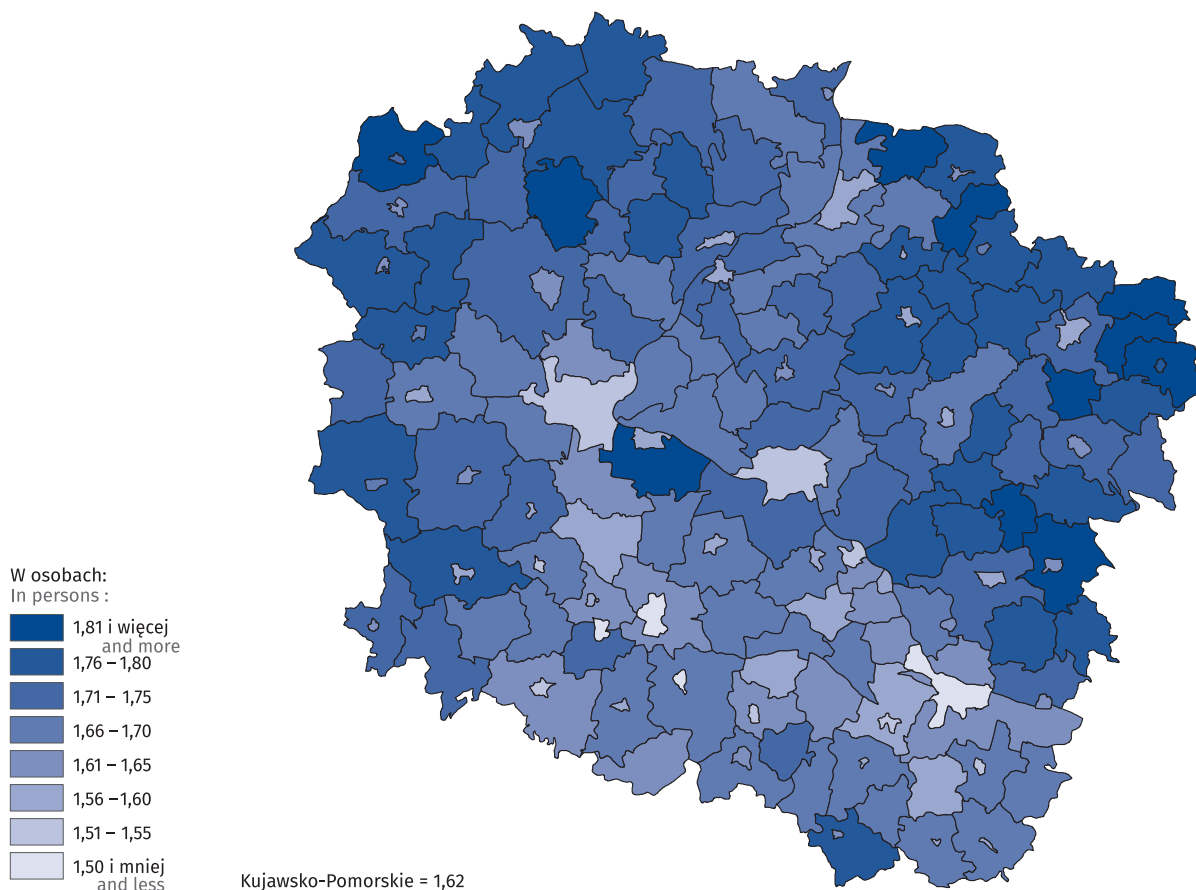

Według wyników spisu, w 2021 r. w 93 jednostkach terytorialnych, tj. w 52,0% wszystkich w województwie odnotowano większy udział rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu w liczbie rodzin z dziećmi niż przeciętnie w województwie. Przy czym największy (76,1%) wystąpił w gminach wiejskich Osielsko i Obrowo, a najmniejszy w gminie miejskiej Nieszawa (54,1%). W miastach wojewódzkich odnotowano udział na poziomie – 60,2% w Bydgoszczy i 61,4% w Toruniu.

According to the census results, in 2021, 93 territorial units, i.e. 52.0% of all in the voivodship, had a higher share of families with dependent children aged up to 24 in the number of families with children than the average in the voivodship. The highest (76.1%) was in the rural gminas of Osielsko and Obrowo, and the lowest in the urban gmina of Nieszawa (54.1%). In the capital cities of the voivodship, the share was recorded at the level of – 60.2% in Bydgoszcz and 61.4% in Toruń.

Mapa 11. Przeciętna liczba dzieci do 24 lat na utrzymaniu w 2021 r.

Map 11. Average number of dependent children aged up to 24 in 2021

W 2021 r. w większości jednostek terytorialnych w województwie, tj. w 71,5% przeciętna liczba dzieci do 24 lat pozostająca na utrzymaniu w rodzinie była większa niż średnia notowana w województwie. Najwyższą wartość (1,88) omawiany wskaźnik przyjął w obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Solec Kujawski. Natomiast najniższą jego wartość odnotowano w miastach: Janikowo, Kruszwica, Włocławek (w każdym z wymienionych po 1,49). Jedne z niższych wartości wskaźnik przyjął także w miastach wojewódzkich (w Bydgoszczy – 1,52, a w Toruniu – 1,55).

In 2021, in the majority of territorial units in the voivodship, i.e. in 71.5% of them, the average number of dependent children aged up to 24 in a family was higher than the average recorded in the voivodship. The highest value (1.88) was recorded in the rural area of the urban-rural gmina of Solec Kujawski. On the other hand, its lowest value was recorded in towns: Janikowo, Kruszwica, Włocławek (1.49 in each of these). One of the lower values was also recorded in the capital cities of the voivodship (in Bydgoszcz – 1.52 and in Toruń – 1.55).

2.4. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.4. Single-parent families with dependent children aged up to 24

Rodzina niepełna to samotny rodzic z co najmniej jednym dzieckiem.

A single-parent family is a single parent with at least one child.

Według wyników spisowych w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim mieszkało 136,8 tys. rodzin niepełnych (5,3% takich rodzin w Polsce). Jak już wspomniano wcześniej w opracowaniu, było to o 3,9% (tj. o 5,2 tys.) więcej takich rodzin niż w 2011 r.

According to the census results, in 2021, there were 136.8 thousand single-parent families in the kujawsko-Pomorskie Voivodship (5.3% of such families in Poland). As mentioned earlier in the study, there were 3.9% (i.e. 5.2 thousand) more such families than in 2011.

Wśród rodzin niepełnych, podobnie jak w przypadku rodzin ogółem, wyróżnia się rodziny posiadające dzieci do lat 24 na utrzymaniu oraz rodziny bez takich dzieci. W 2021 r. nieco ponad połowa wszystkich rodzin niepełnych w województwie, tj. 51,9% to te ostatnie z wymienionych, co oznacza, że w rodzinach tych albo nie ma dzieci w wieku 0-24 lata, albo dzieci w wieku poniżej 25 lat mają własne źródło utrzymania i nie pozostają na utrzymaniu rodzica. Dziesięć lat wcześniej sytuacja była odmienna – wówczas udział takich rodzin był mniejszy niż tych posiadających dzieci do lat 24 na utrzymaniu. Miało to miejsce zarówno w miastach, jak i na wsiach.

Among single-parent families, as in the case of families in general, a distinction is made between families with dependent children aged up to 24 and families without such children. In 2021, just over half of all single-parent families in the voivodship, i.e. 51.9%, were the latter, which means that these families either had no children aged 0-24 or children aged up to 24 had their own source of income and were not dependent on the parent. Ten years earlier, the situation was different – at that time the percentage of such families was lower than those with dependent children aged up to 24. This was the case in both urban and rural areas.

Tablica 9. Rodziny niepełne z dziećmi i bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu

Table 9. Single-parent families with and without dependent children aged up to 24

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total			Miasto Urban areas			Wieś Rural areas		
	liczba rodzin number of families	bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu without dependent children aged up to 24	z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu with dependent children aged up to 24	liczba rodzin number of families	bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu without dependent children aged up to 24	z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu with dependent children aged up to 24	liczba rodzin number of families	bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu without dependent children aged up to 24	z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu with dependent children aged up to 24
w liczbach bezwzględnych in absolute figures									
2011	131669	61182	70487	87174	40282	46892	44495	20900	23595
2021	136826	71064	65762	88732	46432	42300	48094	24632	23462
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)									
2011	100,0	46,5	53,5	100,0	46,2	53,8	100,0	47,0	53,0
2021	100,0	51,9	48,1	100,0	52,3	47,7	100,0	51,2	48,8

Według wyników NSP, w 2021 r. w województwie mieszkało 65,8 tys. rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu, tj. o 4,7 tys. (o 6,7%) mniej niż w 2011 r. Ro-

According to the results of the Census, there were 65.8 thousand single-parent families with dependent children aged up to 24 living in the voivodship in 2021, i.e.

dziny takie stanowiły 25,4% wszystkich rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Było to o 2,1 p. proc. więcej niż dziesięć lat wcześniej. Z obu minionych spisów wynika, że większość rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu mieszkała w miastach. W 2021 r. ich udział wyniósł 64,3% i był o 2,2 p. proc. niższy niż w 2011 r. Zdecydowanie więcej, tj. 86,9% rodzin niepełnych z dziećmi w wieku 0-24 lata na utrzymaniu tworzyły w 2021 r., podobnie jak w 2011 r., matki z dziećmi.

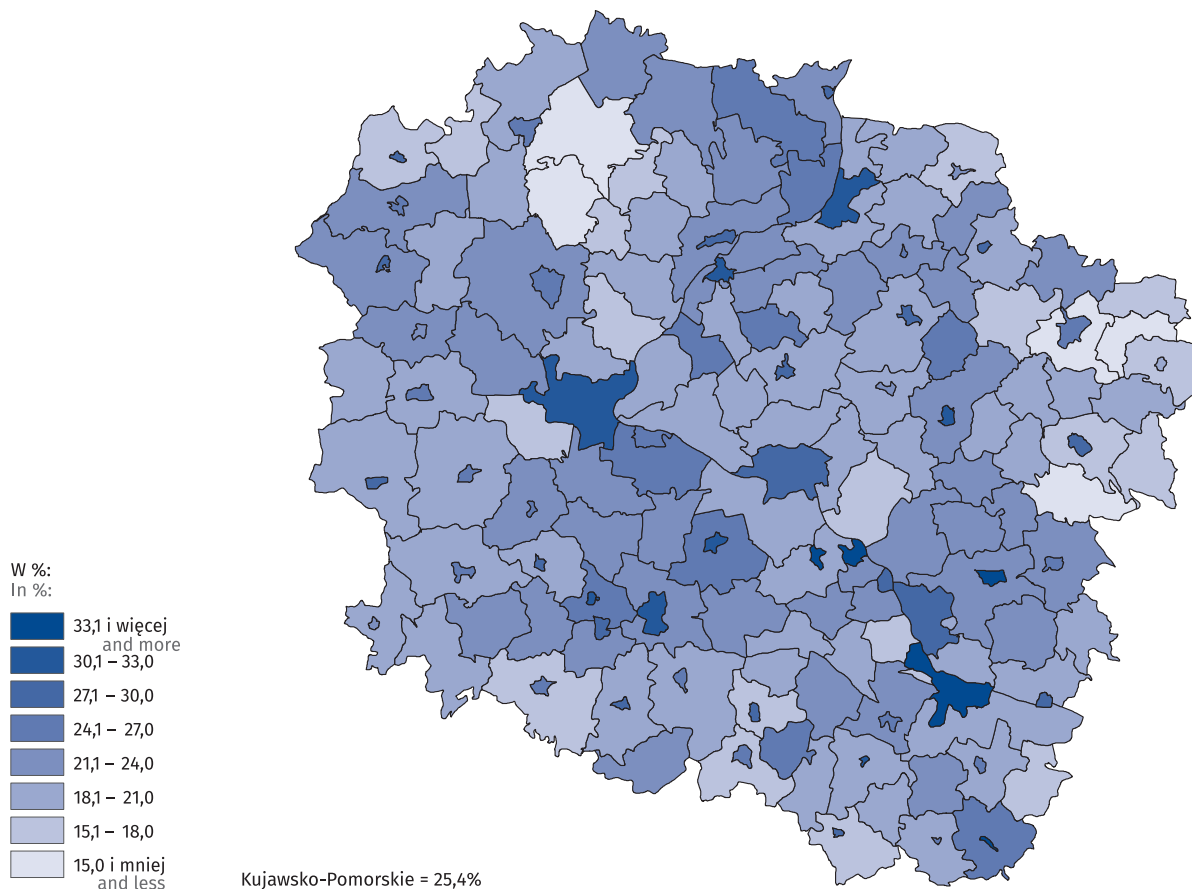
W rodzinach niepełnych w 2021 r. pozostawało na utrzymaniu 92,9 tys. dzieci w wieku poniżej 25 lat. W porównaniu z 2011 r. było to 7,0 tys. dzieci mniej (o 7,0% mniej). Ich liczba zmalała zarówno w miastach (o 9,7%), jak i na wsiach (o 1,7%). Rodzina niepełna posiadała przeciętnie 1,41 dzieci w wieku 0-24 lata na utrzymaniu (tyle samo ile w 2011 r.).

4.7 thousand (by 6.7%) fewer than in 2011. Such families accounted for 25.4% of all families with dependent children aged up to 24. This was 2.1 pp more than ten years earlier. Both past censuses show that the majority of families with dependent children aged up to 24 lived in urban areas. In 2021, their share was 64.3%, 2.2 pp lower than in 2011. Significantly more, i.e. 86.9%, of single-parent families with dependent children aged 0-24 were formed by mothers with children in 2021, as in 2011.

There were 92.9 thousand dependent children aged up to 24 in single-parent families in 2021. Compared with 2011, there were 7.0 thousand fewer children (by 7.0% fewer). Their number decreased both in urban areas (by 9.7%) and in rural areas (by 1.7%). On average, a single-parent family had 1.41 dependent children aged 0-24 (the same as in 2011).

Mapa 12. Udział rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.

Map 12. Single-parent families with dependent children aged up to 24 in the total number of families with dependent children aged up to 24 in 2021

Wyniki NSP 2021 wskazują na zróżnicowanie na najniższym poziomie podziału terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego pod względem udziału rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu. Niższy udział niż średni notowany w województwie wystąpił w większości, tj. w 133 ze 179 jednostek terytorialnych, a najmniejszy odnotowano w gminie wiejskiej Bartniczka (14,1%). W grupie jednostek terytorialnych z udziałem przekraczającym średnią w województwie znalazły się miasta wojewódzkie (Bydgoszcz 30,1%, Toruń 29,8%). Największy udział rodzin niepełnych z dziećmi na utrzymaniu w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu odnotowano w gminach miejskich Ciechocinek i Włocławek (w każdej z wymienionych gmin po 35,9%).

The results of the 2021 Census show a differentiation at the lowest level of territorial division of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in terms of the share of single-parent families in the total number of families with dependent children aged up to 24. A lower share than the average recorded in the voivodship occurred in the majority, i.e. in 133 out of 179 territorial units, and the lowest share was recorded in the rural gmina of Bartniczka (14.1%). In the group of territorial units with a share exceeding the voivodship average were the capital cities of the voivodship (Bydgoszcz 30.1%, Toruń 29.8%). The largest share of single-parent families with dependent children in the total number of families with dependent children aged up to 24 was recorded in the urban gminas of Ciechocinek and Włocławek (35.9% in each of these gminas).

2.5. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.5. Multi-child families with dependent children aged up to 24

W oparciu o wyniki spisu, w 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyodrębniono (z perspektywy więzi biologicznych) 26,8 tys. rodzin wielodzietnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Było to o 7,6 tys. (o 22,1%) mniej niż w 2011 r. Wspomniany typ rodzin stanowił 63,8% wszystkich rodzin wielodzietnych w województwie (w 2011 r. 63,5%).

Based on the results of the census, 26.8 thousand multi-child families with dependent children aged up to 24 were identified (from the perspective of biological ties) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2021. There were 7.6 thousand (22.1%) fewer of them than in 2011. This type of family accounted for 63.8% of all multi-child families in the voivodship (63.5% in 2011).

Rodziny z co najmniej trójką dzieci na utrzymaniu w wieku 0-24 lat stanowiły w 2021 r. w województwie 10,4% wszystkich rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu (11,4% w 2011 r.). Większość takich rodzin wielodzietnych (57,0%) mieszkała na wsiach. W porównaniu z 2011 r. ich udział zmalał o 2,4 p. proc. Warto dodać, że w 2021 r. rodziny utrzymujące czworo i więcej dzieci stanowiły 21,5% wszystkich rodzin wielodzietnych w województwie, tj. o 4,4 p. proc. mniej niż dziesięć lat wcześniej. Blisko 60% tych rodzin mieszkało na wsiach.

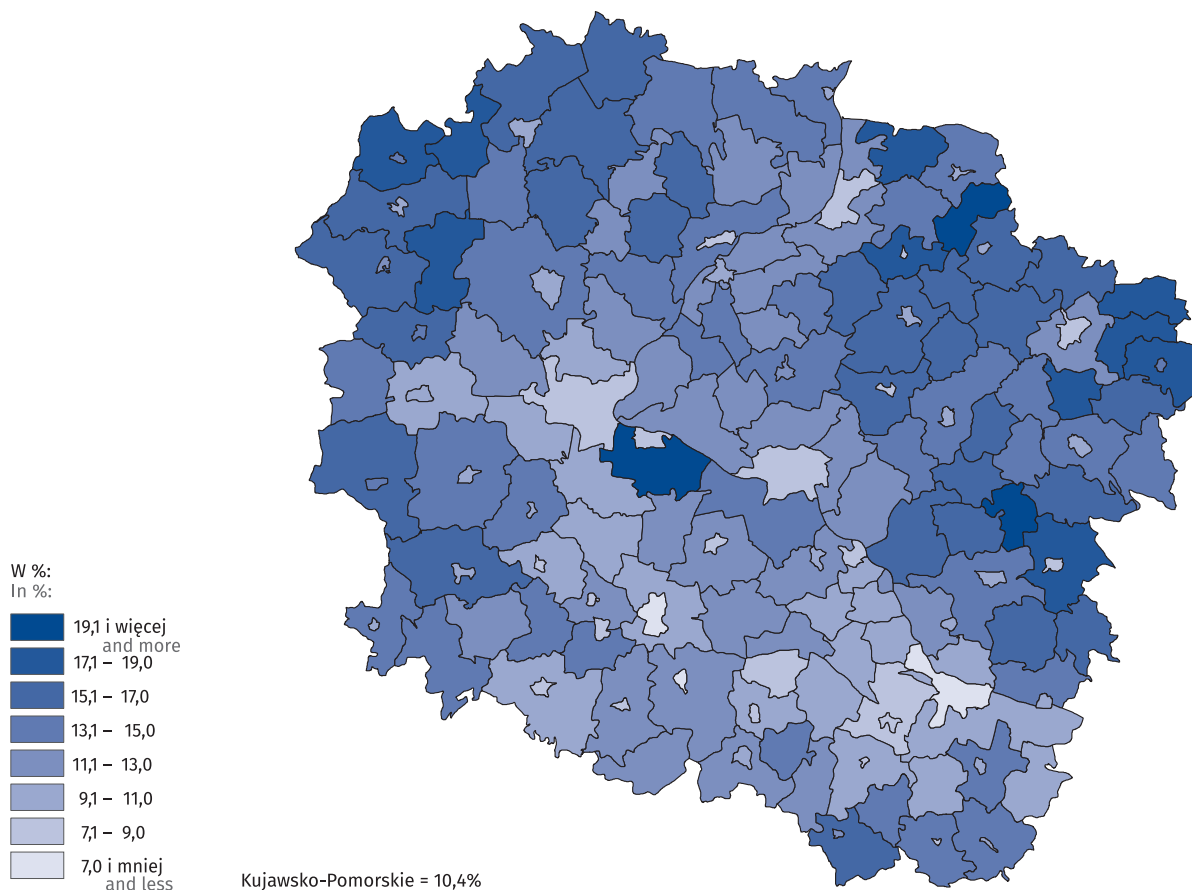
Families with three or more dependent children aged 0-24 accounted for 10.4% of all families with dependent children aged up to 24 in the voivodship in 2021 (11.4% in 2011). The majority of such multi-child families (57.0%) lived in rural areas. Compared with 2011, their share decreased by 2.4 pp. It is worth noting that in 2021, families with four and more dependent children accounted for 21.5% of all multi-child families in the voivodship, 4.4 pp less than ten years earlier. Nearly 60% of these families lived in rural areas.

Wyniki spisu wskazują, że rodziny wielodzietne miały wyraźnie większy udział wśród rodzin z dziećmi na utrzymaniu na wsiach (13,1%) niż w miastach (8,1%). Różnica ta zmalała w porównaniu z danymi NSP 2011 – wówczas co 6 rodzina na wsiach i co 12 w miastach była rodziną z co najmniej trojgiem dzieci w wieku do 24 lat na utrzymaniu.

The census results show that multi-child families had a significantly higher share among families with dependent children in rural areas (13.1%) than in urban areas (8.1%). This difference decreased compared with 2011 Census data – at that time, one in six families in rural areas and one in 12 in urban areas was a family with at least three dependent children aged up to 24.

Mapa 13. Rodziny z 3 i więcej dzieci do lat 24 na utrzymaniu w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.

Map 13. Families with 3 or more dependent children aged up to 24 in the total number of families with dependent children aged up to 24 in 2021

Zróżnicowanie pod względem udziału rodzin wielodzietnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu odnotowano na niższym szczeblu podziału terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego. W 125 ze 179 jednostek terytorialnych w województwie udział ten był większy niż średni wyliczony dla województwa. Największą wartość odnotowano w części wiejskiej gminy miejsko-wiejskiej Solec Kujawski (22,2%), a najmniejszą w mieście Kruszwica (5,4%). W obu miastach wojewódzkich omawiane udziały były jedne z najniższych w województwie (w Bydgoszczy 7,2%, a w Toruniu 7,9%).

Differentiation in terms of the share of multi-child families in the total number of families with dependent children aged up to 24 was noted at a lower level of territorial division of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. In 125 out of 179 territorial units in the voivodship, this share was higher than the average calculated for the voivodship. The highest value was recorded in the rural part of the urban-rural gmina of Solec Kujawski (22.2%), and the lowest in the town of Kruszwica (5.4%). In both capital cities of the voivodship, the shares in question were among the lowest in the voivodship (7.2% in Bydgoszcz and 7.9% in Toruń).

2.6. Podsumowanie

2.6. Summary

Według wyników NSP 2021 liczba rodzin w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 572,7 tys. i w odniesieniu do danych z NSP 2011 zmalała o 4,9%. W okresie międzyspisowym spadek liczby rodzin dotyczył tylko miast (o 9,7%), a na wsiach odnotowano ich wzrost (o 2,8%).

Porównując wyniki NSP 2021 z danymi NSP 2011 zaobserwowano zmiany w strukturze rodzin według typów. Zarówno na wsiach, jak i w miastach w województwie kujawsko-pomorskim małżeństwa z dziećmi, tak samo jak w 2011 r., to najczęściej występujący typ rodziny. W obu przypadkach ich udział w strukturze rodzin według typów zmniejszył się względem NSP 2011. Na wsiach w 2021 r. stanowiły one wprawdzie nieco ponad połowę wszystkich rodzin tam zamieszkałych, tj. 50,1%, ale było to o 7,2 p. proc. mniej niż w 2011 r. W miastach ich udział był mniejszy – 37,5% wszystkich rodzin tam mieszkających, tj. o 8,1 p. proc. mniej niż dziesięć lat wcześniej.

W okresie międzyspisowym wyraźnie wzrosła liczba par pozostających w związkach niesformalizowanych. Na wsiach ten wzrost był blisko 5-krotny, a w miastach 2,5-krotny. W miastach takich par odnotowano więcej niż na wsiach (65,7%, tj. o 12,4 p. proc. mniej niż w 2011 r.). Większość związków niesformalizowanych posiadała dzieci (na wsiach 72,7%, w miastach 60,2%).

Rodziny niepełne (matki z dziećmi i ojcowie z dziećmi) – to kolejny typ rodzin, których liczba zwiększyła się (w miastach o 1,8%, na wsiach o 8,1%). W 2021 r. większość rodzin niepełnych (64,9%) mieszkała w miastach. W miastach więcej niż co czwarta rodzina to samotny rodzic z dziećmi, a na wsiach – co piąta. Zarówno w miastach, jak i na wsiach większość rodzin niepełnych to samotne matki z dziećmi (odpowiednio 86,8% i 83,9% takich rodzin).

W 2021 r. ze wszystkich rodzin, większość posiadała dzieci zarówno w miastach (69,9%), jak i na wsiach (76,0%). W okresie międzyspisowym liczba rodzin z dziećmi w miastach zmniejszyła się (o 12,2%), a na wsiach nieznacznie zwiększyła się (o 0,3%).

Według wyników NSP 2021 wśród wszystkich rodzin zarówno w miastach, jak i na wsiach najwięcej było tych z jednym dzieckiem, odpowiednio 60,8% i 48,4%. Najmniejszy udział w strukturze rodzin według liczby dzieci miały rodziny wielodzietne, przy czym na wsiach był on wyższy (13,7% rodzin tam zamieszkałych), niż

According to the results of the 2021 Census, the number of families in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship amounted to 572.7 thousand and decreased by 4.9% in relation to the 2011 Census data. In the inter-census period, the decrease in the number of families concerned only urban areas (by 9.7%), while an increase was recorded in rural areas (by 2.8%).

When comparing the 2021 Census results with the 2011 Census data, changes were observed in the structure of families by type. In both rural and urban areas of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, marriages with children were, as in 2011, the most common family type. In both cases, their share in the structure of families by type decreased in comparison with the 2011 Census. In rural areas, they constituted slightly more than half of all families residing there in 2021, i.e. 50.1%, but this was by 7.2 pp fewer than in 2011. In urban areas, their share was lower – 37.5% of all families living there, i.e. 8.1 pp fewer than ten years earlier.

In the inter-census period, the number of couples in informal relationships increased significantly. In rural areas, this increase was nearly five-fold, and in urban areas 2.5-fold. More such couples were recorded in urban areas than in rural areas (65.7%, 12.4 pp fewer than in 2011). The majority of couples in informal relationships had children (72.7% in rural areas, 60.2% in urban areas).

Single-parent families (mothers with children and fathers with children) – this is another type of family whose number increased (in urban areas by 1.8%, in rural areas by 8.1%). In 2021, the majority of single-parent families (64.9%) lived in urban areas. In urban areas, more than one in four families was a lone parent with children, and in rural areas, one in five. In both urban and rural areas, the majority of single-parent families were lone mothers with children (86.8% and 83.9% of such families, respectively).

In 2021, of all families, the majority had children in both urban (69.9%) and rural areas (76.0%). In the inter-census period, the number of families with children in urban areas decreased (by 12.2%) and in rural areas increased slightly (by 0.3%).

According to the results of the 2021 Census, among all families in both urban and rural areas, the largest number of families were those with one child, 60.8% and 48.4% respectively. Multi-child families had the smallest share in the structure of families by number of children, but this was higher in rural areas (13.7% of families

w miastach (7,4% rodzin tam zamieszkałych). W okresie międzyspisowych w omawianej strukturze zmniejszył się udział rodzin wielodzietnych, a zwiększył się tych posiadających jedno dziecko.

Wyniki spisu wskazują, że w 2021 r. w miastach na 100 rodzin przypadało średnio 155 dzieci w wieku 0-24 lata na utrzymaniu, tj. przeciętnie o 16 dzieci na 100 rodzin mniej niż na wsiach. W porównaniu z danymi NSP 2011 przeciętna liczba dzieci w wieku 0-24 lata pozostających na utrzymaniu w miastach zwiększyła się o 3 dzieci na 100 rodzin, a na wsiach zmniejszyła się o 5 dzieci na 100 rodzin.

W 2021 r. rodziny wielodzietne miały wyraźnie większy udział wśród rodzin z dziećmi na utrzymaniu na wsiach (13,1%) niż w miastach (8,1%). Różnica ta zmalała w porównaniu z danymi NSP 2011 – wówczas co 6 rodzina na wsiach i co 12 w miastach była rodziną z co najmniej trojgiem dzieci w wieku do 24 lat na utrzymaniu.

living there) than in urban areas (7.4% of families living there). In the inter-census period, the share of multi-child families in the structure in question decreased, while the share of families with one child increased.

The census results show that in 2021, there were on average 155 dependent children aged 0-24 per 100 families in urban areas, i.e. 16 children per 100 families fewer than in rural areas. Compared with 2011 Census data, the average number of dependent children aged 0-24 in urban areas increased by 3 children per 100 families, while in rural areas it decreased by 5 children per 100 families.

In 2021, multi-child families had a significantly higher share among families with dependent children in rural areas (13.1%) than in urban areas (8.1%). This difference decreased compared with 2011 Census data – at that time, one in six families in rural areas and one in 12 in urban areas was a family with at least three dependent children aged up to 24.

Źródła danych

1. Rejestry administracyjne i systemy informacyjne

Zakres informacyjny powszechnego spisu ludności i mieszkań 2021 został zebrany o całej populacji podlegającej badaniu metodą mieszaną, tzn. z rejestrów administracyjnych oraz danych zebranych bezpośrednio od respondentów przy pomocy elektronicznego formularza spisowego z wykorzystaniem samospisu internetowego, wywiadu telefonicznego i wywiadu z udziałem rachmistrza spisowego.

W NSP 2021 wykorzystanych zostało ok. 35 głównych rejestrów i systemów informacyjnych. Jako priorytety należy wymienić: Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności oraz gminne zbiory meldunkowe w zakresie danych o ludności; zbiory danych z systemu ZUS dotyczące płatników składek, osób ubezpieczonych oraz osób pobierających emeryturę lub rentę, świadczenie lub zasiłek przedemerytalny, rentę socjalną, świadczenia pieniężne wypłacane samoistnie; Centralny Wykaz Ubezpieczonych (NFZ) – w zakresie danych o osobach objętych systemem ubezpieczeń zdrowotnych; Ewidencja gruntów i budynków, Państwowy rejestr granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa – w zakresie danych o budynkach i lokalach; Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju, a także dane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, KRUS-u, Systemu Pobyt (UDsC), systemu POL-on (zintegrowany system informacji o nauce i szkolnictwie wyższym), Systemu Informacji Oświatowej (SIO), z systemów informacyjnych powiatowych urzędów pracy o osobach bezrobotnych i o osobach poszukujących pracy; dane z systemów pomocy społecznej o świadczeniobiorcach oraz o osobach ubiegających się o przyznanie świadczeń.

Dodatkowo zastosowanie znalazły dane pochodzące z pozaadministracyjnych źródeł tj. od operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych, przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i dystrybucję energii elektrycznej, podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków i zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w zakresie dystrybucji lub obrotu paliwami gazowymi, w zakresie przesyłu i wytwarzania energii cieplnej, dla których odbiorcą końcowym dokonującym zakupu są gospodarstwa domowe.

Uznano, że zakwalifikowane rejestry i systemy administracyjne zostaną wykorzystane jako:

Data sources

1. Administrative registers and information systems

The information scope of the 2021 Census was collected about the entire population to be surveyed using a mixed method, i.e. from administrative registers and data collected directly from respondents by means of an electronic census form using online self-reporting, telephone interview, and interview with a census enumerator.

Approximately 35 major registers and information systems were used in the 2021 Census. The following should be mentioned as priorities: the Universal Electronic System for Registration of the Population and registration collections of gminas in the field of population data; sets of data from the Social Insurance Institution system concerning payers of contributions, insured persons and persons receiving pensions, pre-retirement benefits or allowances, social pensions, self-paid cash benefits; Central Register of Insured Persons – with regard to data on persons covered by the health insurance system; Land and building register, National Register of Boundaries and Area of Administrative Units of Poland – as regards data on buildings and premises; The National Official Register of Territorial Division of the Country, as well as data from the State Fund for Rehabilitation of Disabled Persons, Agricultural Social Insurance Fund, the Pobyt System, the POL-on System (integrated information system on Polish science and higher education), the Educational Information System, and information systems of powiat labour offices on the unemployed and job seekers; data from social welfare systems on benefit recipients and claimants.

Additionally, data from non-administrative data sources were used, i.e. from: operators of public telecommunication networks, entrepreneurs selling and distributing electric energy, entities conducting activity within the scope of collective sewage disposal and collective water supply, within the scope of distribution or trading in gaseous fuels, within the scope of transmission and generation of heat energy, for which the final customer purchasing are households.

It was considered that the eligible administrative registers and systems would be used as:

- a) bezpośrednie źródło danych;
- b) źródło informacji do utworzenia wykazu podmiotów objętych spisem (wykaz osobowo-adresowo mieszkaniowy);
- c) źródło informacji do imputacji, szacowania danych, porównań i określenia jakości danych.

2. Elektroniczny formularz spisowy

W spisie 2021 wykorzystywano formularz dostępny wyłącznie w formie elektronicznej.

Była to interaktywna aplikacja składająca się z kilku części: dane osoby (z którą przeprowadzany był spis lub która dokonywała samospisu), ustalenie adresu zamieszkania osoby, osoby w mieszkaniu/pomieszczeniu niebędącym mieszkaniem/obiekcie zbiorowego zakwaterowania, osoby przebywające za granicą, relacje rodzinne, kwestionariusze osobowe zawierające pytania z zakresu charakterystyki demograficzno-społecznej migracyjnej, narodowo-etnicznej, wyznaniowej i dotyczące aktywności ekonomicznej osób oraz kwestionariusz mieszkaniowy zawierający pytania w zakresie opisu mieszkania i budynku.

Przyjęto zasadę, że osoba dorosła, która jako pierwsza zalogowała się do aplikacji spisowej, podawała informacje o mieszkaniu i wszystkich osobach w nim zamieszkających, ustalała skład osobowy mieszkania, określała relacje rodzinne pomiędzy osobami. Następnie wypełniane były kwestionariusze osobowe osób zamieszkających pod danym adresem.

Formularz elektroniczny wsparty był słownikami:

- a) miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina;
- b) krajów zamieszkania;
- c) krajów urodzenia;
- d) krajów obywatelstwa;
- e) etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- f) języków z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- g) wyznań z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- h) rodzajów paliwa i źródeł energii – do określenia sposobu ogrzewania mieszkania;
- i) zawodów i specjalności. Słownik ten co do formy opierał się w głównej mierze na zawodach (grupach zawodów) opisanych w Klasyfikacji zawodów

- a) a direct source of data,
- b) a source of information for creating a list of entities to be enumerated in the census (personal/address/housing list),
- c) a source of information for imputation, data estimation, comparisons and data quality determination.

2. Electronic census form

The 2021 Census used an electronic-only form.

It was an interactive application that consists of the following parts: data of the person (with whom the census was carried out or who did the online self-enumeration), determining the person's address of residence, persons in a dwelling/premises other than a dwelling/collective living quarters, persons staying abroad, family relations, personal questionnaires containing questions on demographic-social, migration, national or ethnic, religion and economic activity characteristics of the persons and a housing questionnaire containing questions on the description of the dwelling and the building.

It was assumed that the adult who first logged on to the census application provided information about the dwelling and all persons living there, established the personal composition of the dwelling, and defined family relations between persons. Subsequently, personal questionnaires were filled in for persons residing at the given address.

The electronic form was supported by dictionaries of:

- a) localities – locality, voivodship, powiat, gmina;
- b) countries of residence;
- c) countries of birth;
- d) countries of citizenship;
- e) ethnonyms with open text capabilities;
- f) languages used at home with open text capabilities;
- g) religious denominations with open text capabilities;
- h) fuel types and energy sources – to determine the method of heating the dwelling;
- i) occupations and specializations. This dictionary was mainly based on occupations (groups of occupations) described in the Classification of Occupations and Specializations (KZiS) in three or four characters. The dictio-

i specjalności (KZiS) na trzech lub czterech znakach. Słownik uzupełniono o zawody z KZiS występujące na sześciu znakach, które dobrze reprezentowały zbiorczą, czteroznakową grupę zawodów. W ograniczonej mierze wykorzystane zostały również popularne synonimy często używane w mowie potocznej;

- j) rodzajów działalności nierolniczej. Słownik został oparty na grupach rodzajów działalności oznaczonych w PKD 2007 trzema cyframi. Dokonano także uzupełnienia o niektóre nazwy klas, a także nieliczne synonimy rodzajów działalności występujące w mowie potocznej.

Aplikacja spisowa została również przystosowana na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Osoby głuche i głuchonieme miały możliwość skorzystania z internetowej aplikacji do samospisu, która spełniała normy WCAG 2.0 (wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych).

Osoby, które nie miały dostępu do Internetu mogły skorzystać z miejsc spisowych w najbliższym urzędzie gminy, gdzie, zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, była zapewniona obsługa również w języku migowym.

Przygotowano 4 wersje językowe aplikacji spisowej. Oprócz języka polskiego aplikacja była dostępna w języku angielskim, rosyjskim i ukraińskim.

Przygotowana została także odrębna aplikacja elektroniczna w celu realizacji spisu ludności w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Dane o osobach przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania przekazywali zarządzający tymi obiektami, w zakresie posiadanej dokumentacji. Aplikacja zawierała podstawowe informacje o typie obiektu i osobach w nim przebywających. Uzupełniając i niezależnie, osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania mogły samodzielnie przekazywać dane na swój temat poprzez samospis internetowy lub na żądanie poprzez wywiad telefoniczny.

nary was supplemented with occupations from the KZiS-occurring on six characters, which represented well the collective, four-character group of occupations. Also used to a limited extent are popular synonyms often used in colloquial speech;

- j) non-agricultural activities. The dictionary is based on groups of activities denoted by three digits in Polish Classification of Activities (PKD code) 2007. Additions have also been made to include some class names, as well as the few synonyms for types of activities found in colloquial speech.

The census app has also been adapted for persons with disabilities. Deaf and deafblind persons were able to use a web-based self-reporting application that met Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0 standards.

Those who did not have access to the Internet could use the census sites in the nearest gmina office, where, in accordance with the Act of 19 August 2011 on Sign Language and Other Means of Communication, service was also provided in sign language.

Four language versions of the census application were prepared. Apart from Polish, the application was available in English, Russian and Ukrainian.

A separate electronic application was also prepared for the purpose of carrying out a census in collective living quarters (CLQs). Data on persons staying in CLQs were submitted by the managers of these facilities, within the scope of the available documentation. The application contained basic information on the type of facility and persons staying there. Complementarily and independently, persons staying in CLQs were able to provide on their own through an online self-enumeration or upon request through a telephone interview.